

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ

આર/ફર્સ્ટ અપીલ નંબર ૨૩૭૪/૨૦૧૫

સાથે

આર/ફર્સ્ટ અપીલ નંબર ૨૩૭૫/૨૦૧૫

સાથે

આર/ફર્સ્ટ અપીલ નંબર ૨૩૭૬/૨૦૧૫

સાથે

આર/ફર્સ્ટ અપીલ નંબર ૨૩૭૭/૨૦૧૫

સાથે

આર/ફર્સ્ટ અપીલ નંબર ૨૩૭૮/૨૦૧૫

સાથે

આર/ફર્સ્ટ અપીલ નંબર ૨૩૭૯/૨૦૧૫

સાથે

આર/ફર્સ્ટ અપીલ નંબર ૨૩૮૦/૨૦૧૫

સાથે

આર/ફર્સ્ટ અપીલ નંબર ૨૩૮૧/૨૦૧૫

સાથે

આર/ફર્સ્ટ અપીલ નંબર ૨૩૮૨/૨૦૧૫

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ જે. બી. પારડીવાલા

=====

૧	શું સ્થાનિક સમાચારપત્રોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	હા.
૨	પત્રકારને સંદર્ભ કરવામાં આવશે કે નહીં?	હા.
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની ઉચિત નકલ જોવા માંગે છે?	ના.
૪	શું આ કેસમાં ભારતનું બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ આદેશના અર્થઘટને સંબંધિત કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો	ના.

	સમાવેશ થાય છે ?	
--	-----------------	--

=====

કર્મચારી રાજ્ય વીમા નિગમ

વિરુદ્ધ

લાલસિંગ સાદિયા ગરાસિયા

=====

ઉપસ્થિતિ :

અરજદાર (ઓ) નંબર ૧,૨ માટે શ્રી સચિન ડી. વાસવાડા (૩૩૪૨)

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૨ માટે શ્રી જી. એમ. જોશી (૩૭૦)

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧ માટે સુશ્રી શિલ્પા આર શાહ (૭૯૬)

=====

કોરમ: માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ જે. બી. પારડીવાલા

તારીખ:૦૨/૦૭/૨૦૧૮

સામાન્ય મૌખિક ચુકાદો

૧. તમામ શીર્ષકવાળી પ્રથમ અપીલમાં ઉઠાવવામાં આવેલા મુદ્દાઓ સમાન હોવાથી અને એક પ્રથમ અપીલનો નિકાલ અન્ય તમામ સંબંધિત પ્રથમ અપીલના નિકાલને સંચાલિત કરશે, જેની સુનાવણી સમાન રીતે કરવામાં આવી હતી અને આ સામાન્ય ચુકાદા અને આદેશ દ્વારા તેનો નિકાલ કરવામાં આવી રહ્યો છે.

૨. સગવડતા માટે, પ્રથમ અપીલ નંબર ૨૩૭૪/૨૦૧૫ ને મુખ્ય બાબત તરીકે ગણવામાં આવે છે.

૩. કર્મચારી રાજ્ય વીમા અધિનિયમ, ૧૯૪૮ની કલમ ૮૨ હેઠળની આ પ્રથમ અપીલ કર્મચારી રાજ્ય વીમા નિગમ-મૂળ પ્રતિવાદીના કહેવા પર છે અને કર્મચારી રાજ્ય વીમા અદાલત, વડોદરા દ્વારા ૨૬ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૫ના રોજ ઈ. એસ. આઈ. અરજી નંબર ૧૬/૨૦૦૮ માં પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને આદેશ સામે નિર્દેશિત છે.

૪. આ પ્રથમ અપીલને જન્મ આપતી હકીકતો નીચે પ્રમાણે સારાંશિત કરી શકાય છે;

જ.૧ પ્રતિવાદી નંબર ૧એ કર્મચારી રાજ્ય વીમા અધિનિયમ, ૧૯૪૮ની કલમ પર-એ (ટૂંકમાં "અધિનિયમ, ૧૯૪૮") હેઠળ અરજીને પસંદ કરી હતી, જે અધિનિયમ, ૧૯૪૮ની અનુસૂચિ-૩-સી, એન્ટ્રી નંબર ૧ સાથે વાંચીને વર્ષ ૨૦૦૩થી સિલિકોસિસ નામના વ્યવસાયિક રોગનો ચેપ લાગ્યો હોવાના આધારે વળતર માટે પસંદ કરવામાં આવી હતી.આ અપીલમાં પ્રતિવાદી નંબર ૨ એ નોકરીદાતા છે.પ્રતિવાદી નંબર ૧ મૂળ અરજદાર સિમેન્ટ ફેક્ટરીમાં કામ કરતો હતો.પ્રતિવાદી નંબર ૧ મૂળ અરજદાર દ્વારા ઇ. એસ. આઈ. અદાલત સમક્ષ મુકવામાં આવેલો કેસ એ હતો કે તે સિમેન્ટ ફેક્ટરીના ક્લિંગ પ્લાન્ટમાં કામ કરતો હતો અને આવા અન્ય વિભાગો જ્યાં સિમેન્ટના ઉત્પાદનના હેતુથી ડોલોમાઈટ, સિલિકા, ક્વારી વગેરે જેવા વિવિધ રસાયણો અને ખનિજોને કચડી નાખવામાં આવે છે, પરિણામે તે વાતાવરણમાં હાજર ખનિજોના સૂક્ષ્મ કણોના સતત સંપર્કમાં આવતો હતો.આવા ખનિજ કણોના ઇન્હેલેશનને કારણે, રિસ્પોન્ડન્ટ નંબર ૧ કામદારને "સિલિકોસિસ" તરીકે ઓળખાતા ભયંકર રોગનો ચેપ લાગ્યો હતો, જેના કારણે રિસ્પોન્ડન્ટ નંબર ૧ માટે ટકી રહેવું મુશ્કેલ બન્યું હતું.આવા સંજોગોમાં, તેમણે યોગ્ય વળતર માટે કાયદા અનુસાર યોગ્ય પગલાં લેવાની પ્રાર્થના સાથે જરૂરી સામગ્રી સાથે કોર્પોરેશનને સંબોધતી અરજીને પ્રાધાન્ય આપ્યું હતું.રેકૉર્ડ પરની સામગ્રી પરથી એવું લાગે છે કે કોર્પોરેશન અધિનિયમ, ૧૯૪૮ની જોગવાઈઓ અનુસાર આગળ વધવામાં નિષ્ફળ

રહ્યું.કોર્પોરેશને પ્રતિવાદી નંબર ૧ કામદારને તબીબી તપાસ માટે મેડિકલ બોર્ડમાં મોકલ્યો ન હતો.આવા સંજોગોમાં, પ્રતિવાદી નંબર ૧-કામદારને આજીવન ચૂકવવાપાત્ર કાયમી કુલ અપંગતા માટે ૧૦૦% વળતરની રાહત મેળવવા માટે ESI કોર્ટમાં યોગ્ય અરજીને પ્રાધાન્ય આપવું પડ્યું હતું.

જ.ર ઇ. એસ. આઇ. કોર્ટે, પ્રતિવાદી નંબર ૧-કામદાર દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીના ચુકાદાના હેતુ માટે, આંક ૧૯ દ્વારા નીચેના મુદ્દાઓ તૈયાર કર્યા;

“(૧) શું અરજદાર સાબિત કરે છે કે, તે જાન્યુઆરી, ૨૦૦૨ થી ડિસેમ્બર, ૨૦૦૩ સુધી પ્રતિવાદી નંબર ૩ ની સ્થાપનામાં કામ કરી રહ્યો હતો?

(૨) શું અરજદાર સાબિત કરે છે કે, વિરોધી નંબર ૩ તેનો એમ્પ્લોયર હતો અને તે કર્મચારી હતો?

(૩) શું વિરોધી સાબિત કરે છે કે, ઇ. એસ. આઇ. કાયદો, ૧૯૪૮ વિરોધી નંબર ૩ ને લાગુ પડતો નથી?

(જ) શું માત્ર એટલા માટે કે વિરોધી નંબર ૩ એ ફાળો ચૂકવ્યો ન હતો, આ અદાલત પાસે આ અરજીનો ચુકાદો આપવાનો અધિકારક્ષેત્ર નથી?

(પ) શું વિરોધી સાબિત કરે છે કે, અરજદારને પ્રતિસ્પર્ધી નંબર ૩ ની સ્થાપનામાં તેની સેવા દરમિયાન સિલિકોસિસનો કરાર થયો નથી?

(ડ) શું અરજદાર સાબિત કરે છે કે, વ્યવસાયિક રોગો સિલિકોસિસને કારણે તેણે ૧૦૦% કાયમી શારીરિક અક્ષમતા સહન કરી છે?

(ડ) શું અરજદાર વર્ષ ૨૦૦૩ થી સિલિકોસિસના કારણે કારણે સંપૂર્ણ અપંગતા સહન કર્યા પછી ઇ. એસ. આઇ. અધિનિયમની જોગવાઈઓ અનુસાર વળતર માંગવાનો હકદાર છે?

(લ) શું અરજદાર આજીવન ચૂકવવાપાત્ર કાયમી કુલ અપંગતા માટે ૧૨ ટકા વ્યાજ સાથે ૧૦૦% વળતર મેળવવા માટે હકદાર છે?

(લ) શું ઇ. એસ. આઇ. અધિનિયમ ૧૯૪૮ની જોગવાઈઓ અનુસાર અરજદાર દર મહિને વિકલાંગ લાભ/વળતર મેળવવા માટે હકદાર છે?

(૧૦) શું અરજદાર સંયુક્ત રીતે અને અલગ અલગ રીતે વિરોધીઓ પાસેથી ખર્ચ મેળવવા માટે હકદાર છે?

(૧૧) કયા અંતિમ આદેશો?”

૪.૩ ઉપર ઉલ્લેખિત ઈ. એસ. આઈ. કોર્ટ દ્વારા ઘડવામાં આવેલા મુદ્દાઓનો જવાબ નીચે મુજબ આપવામાં આવ્યો હતો;

“૧) હકારાત્મકમાં.

૨) હકારાત્મકમાં.

૩) નકારાત્મકમાં

૪) નકારાત્મકમાં

૫) નકારાત્મકમાં

૬) હકારાત્મક રીતે

૭) હકારાત્મક રીતે

૮) અંશતઃ હકારાત્મક

૯) હકારાત્મક રીતે

૧૦) હકારાત્મક રીતે

૧૧) અંતિમ આદેશ મુજબ.”

જ.જ ઇ. એસ. આઈ. કોર્ટે સમગ્ર મામલાની યોગ્ય વિચારણા કર્યા પછી અરજીને મંજૂરી આપી હતી અને જાહેર કર્યું હતું કે સિલિકોસિસનો કરાર કરનાર પ્રતિવાદી નંબર ૧ કામદાર વર્ષ ૨૦૦૭થી ૮ ટકા વ્યાજના દરે વળતર મેળવવા માટે હકદાર છે. ઇ. એસ. આઈ. કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશનો કાર્યકારી ભાગ નીચે મુજબ વાંચે છે;

“૧) અરજદાર દ્વારા અરજીને મંજૂરી છે.

૨) આથી એવું માનવામાં આવે છે કે આ બાબતમાં અરજદાર લાલસિંહ સાદિયા ગરાસિયાને વ્યવસાયિક રોગોના સિલિકોસિસનો સામનો કરવો પડ્યો છે, અને તેના કારણે અરજદારની ૧૦૦% વિકલાંગતાની જાહેરાત કરવામાં આવે છે. અરજદાર વર્ષ ૨૦૦૭થી ઇ. એસ. આઈ. અધિનિયમ, ૧૯૪૮ની જોગવાઈઓ અનુસાર વિકલાંગ લાભ વળતર મેળવવા માટે હકદાર બને છે. અરજદાર વિરોધી નંબર ૧ અને ૨ પાસેથી સંયુક્ત રીતે વિકલાંગ લાભ/વળતર અને ખર્ચ મેળવવા માટે હકદાર છે. આથી હકદાર વળતર પર અરજદારને સંયુક્ત રીતે ૮ ટકા વ્યાજ ચૂકવવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો છે.

૩) આ આદેશોનો અમલ ૩૦ દિવસની અંદર કરવામાં આવશે.

૪) વિરોધી કોર્પોરેશનને પણ અરજદાર દ્વારા આ અરજીના ખર્ચ માટે ૧૦૦૦ રૂપિયા [માત્ર એક હજાર રૂપિયા] ચૂકવવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો છે.”

૪.૫ ઇ. એસ. આઈ. કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને આદેશથી અસંતુષ્ટ હોવાને કારણે, કોર્પોરેશને કાયદાના નીચેના નોંધપાત્ર પ્રશ્નો ઘડતા અધિનિયમ, ૧૯૪૮ની કલમ ૮૨ હેઠળ આ પ્રથમ અપીલને પ્રાધાન્ય આપ્યું છે;

“(ક) વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં અને ઇ. એસ. આઈ. અધિનિયમ, નિયમો અને નિયમોને ધ્યાનમાં રાખીને, ઇ. એસ. આઈ. અદાલત માટે નિષ્ણાત ડોક્ટરોની બનેલી વિશેષ તબીબી બોર્ડને આ બાબત મોકલ્યા વિના અપંગતાનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે શું ખુલ્લું છે?

(બી) વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં અને ઇ. એસ. આઈ. અધિનિયમ, નિયમ અને નિયમોને ધ્યાનમાં રાખીને, ઇ. એસ. આઈ. અદાલત કોઈપણ ડોક્ટરો/નિષ્ણાતની તપાસ કર્યા વિના કાયમી અપંગતાને માન્યતા આપવા માટે યોગ્ય અને ન્યાયી છે અને ઇ. એસ. આઈ.

અધિનિયમની વૈધાનિક જોગવાઈઓનો ઉલ્લેખ ન કરવામાં ભૂલ કરે છે?

(સી) શું ઇ. એસ. આઈ. કોર્ટ દ્વારા વૈધાનિક જોગવાઈઓની અવગણના કરવી યોગ્ય અને ન્યાયી છે. કલમ પર A ને કાયદામાં જોડવામાં આવેલી અનુસૂચિ સાથે વાંચવામાં આવશે અને કથિત રોગનું નિદાન કરવા અને અપીલકર્તા નિગમ પર ભારે જવાબદારીનો ભાર મૂકતો આદેશ પસાર કરવા માટે વિશેષ તબીબી બોર્ડની રચના અંગે ઘડવામાં આવેલા નિયમો અને નિયમો કે જેના માટે નિગમ બિલકુલ જવાબદાર ન હતું?

(ડી) ઇ. એસ. આઈ. અદાલતના વિવિધ તારણો અને તારણો સાચા અને ન્યાયી હોવા છતાં અને અગ્રણી પુરાવા વિના આધારિત હોવા છતાં અથવા તેઓ રેકૉર્ડ પરના પુરાવાના વજનની વિરુદ્ધ છે અને ઇ. એસ. આઈ. અધિનિયમની કલમ ૭૭ મુજબ મર્યાદા સંબંધિત જોગવાઈઓની અવગણના કરવામાં ઇ. એસ. આઈ. અદાલત યોગ્ય અને ન્યાયી છે અને વિલંબ અને વિશેષ તબીબી બોર્ડના આદેશને ધ્યાનમાં લીધા વિના અરજીનું મનોરંજન કરવામાં ભૂલ કરે છે?”

૫. અપીલકર્તાઓની પોતાની જાતને લગતી રજૂઆતો;

૫.૧ અપીલકર્તાઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી વસાવાડાએ ભારપૂર્વક રજૂઆત કરી હતી કે ઇ. એસ. આઇ. કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલ વિવાદિત ચુકાદો અને આદેશ કાયદામાં ખોટો છે.શ્રી વાસાવડાના જણાવ્યા અનુસાર, સમગ્ર ચુકાદો અટકળો અને અનુમાનો પર આધારિત છે.શ્રી વાસાવડાના જણાવ્યા અનુસાર, ઇ. એસ. આઇ. કોર્ટ, શ્રેષ્ઠ રીતે, કોર્પોરેશનને અહીં પ્રતિવાદી નંબર ૧ એટલે કે કામદારને તબીબી તપાસ માટે તબીબી બોર્ડમાં મોકલવા માટે કહી શકતી હતી.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ઇ. એસ. આઇ. કોર્ટ વ્યવસાયિક રોગના સંદર્ભમાં મેડિકલ બોર્ડનો અહેવાલ પ્રાપ્ત થયા પછી જ અરજીનો ચુકાદો આપી શકી હોત.શ્રી વસાવાડા રજૂઆત કરશે કે કામદારને અહીં પ્રતિવાદી નંબર ૨ દ્વારા કોઈ પણ સમયે ક્યારેય નિયુક્ત કરવામાં આવ્યો ન હતો અને પ્રતિવાદી નંબર ૨ એ પ્રતિવાદી નંબર ૧ નો વીમો લીધો ન હોવાથી, ઇ. એસ. આઇ. અધિનિયમની જોગવાઈઓ લાગુ થશે નહીં અને માત્ર આવા જ આધાર પર, અરજી નામંજૂર થવી જોઈએ.

૫.૨ ઉપર ઉલ્લેખિત આવા સંજોગોમાં, શ્રી વસાવાડા પ્રાર્થના કરે છે કે આ પ્રથમ અપીલમાં કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નો સામેલ હોવાથી, તેને સ્વીકારવામાં આવે અને મંજૂરી આપવામાં આવે.

૬. બીજી તરફ, પ્રતિવાદી નંબર ૧ કામદાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ

સુશ્રી શિલ્પા શાહે આ અરજીનો ઉગ્ર વિરોધ કર્યો છે.પ્રતિવાદી નંબર ૧-કામદાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી શાહની રજૂઆતો નીચે મુજબ છે;

“(૧) પ્રતિવાદી-કામદારની સિવિલ હોસ્પિટલ, દાહોદ દ્વારા તપાસ કરવામાં આવી હતી અને એક્સ-રે લેવામાં આવ્યા હતા.કે સિવિલ હોસ્પિટલ, દાહોદ દ્વારા નિદાન કરવામાં આવ્યું હતું કે પ્રતિવાદી સિલિકોસિસથી પીડાય છે.

(૨) પ્રતિવાદી-કામદારના તબીબી અહેવાલો નેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ઓક્યુપેશનલ હેલ્થ (ત્યારબાદ "NIOH" તરીકે ઓળખાય છે) ને મોકલવામાં આવ્યા હતા કારણ કે પ્રતિવાદી સિલિકોસિસથી પીડાતો હતો.

(૩) તેથી પ્રતિવાદીએ વર્ષ ૨૦૦૭માં તબીબી અહેવાલો સાથે અપીલકર્તા નિગમને અરજી કરી હતી, જેમાં અપીલકર્તા નિગમને સિલિકોસિસ રોગથી પીડિત હોવાનું નિદાન થયું હોવાથી તેને વળતર આપવા માટે જરૂરી પ્રક્રિયા હાથ ધરવા વિનંતી કરી હતી.

(૪) નિર્વિવાદપણે, પ્રતિવાદી અધિનિયમ, ૧૯૪૮ હેઠળ વીમો કરાચેલ

છે.

(૫) કામદાર દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીની અવગણના કરવામાં આવી હતી અને અપીલકર્તા નિગમ દ્વારા કાર્યવાહી કરવામાં આવી ન હતી. સિલિકોસિસથી પીડાતા પ્રતિવાદીના સંદર્ભમાં પ્રચંડ અને ભરોસાપાત્ર પુરાવા હોવા છતાં કોર્પોરેશન દ્વારા પ્રતિવાદીને ઇ. એસ. આઇ. અધિનિયમની કલમ ૫૪-એ મુજબ તબીબી બોર્ડમાં મોકલવામાં આવ્યો ન હતો.

(૬) ઇ. એસ. આઇ. અધિનિયમની કલમ ૫૪-એ મુજબ, કોર્પોરેશને કાયમી વિકલાંગતાના પ્રશ્ન પર નિર્ણય લેવા માટે વીમાધારક વ્યક્તિઓનો કેસ મેડિકલ બોર્ડને મોકલવો પડશે. જો કે, પ્રતિવાદી દ્વારા લેખિત અરજી દ્વારા સંપર્ક કરવામાં આવ્યો હોવા છતાં, કોર્પોરેશને તેનો કેસ મેડિકલ બોર્ડને મોકલ્યો ન હતો.

(૭) આવા સંજોગોમાં, પ્રતિવાદીએ વર્ષ ૨૦૦૮માં સીધી ઇ. એસ. આઇ. અદાલત સમક્ષ અરજી દાખલ કરવી પડી હતી કારણ કે તેની શારીરિક સ્થિતિ બગડી રહી હતી. ઇ. એસ. આઇ. અદાલત સમક્ષ, તમામ ૧૫ વીમાધારક વ્યક્તિઓ હતા, જેમાંથી ૬ વ્યક્તિઓ કેસ પેન્ડન્સી

દરમિયાન સિલિકોસિસ રોગને કારણે મૃત્યુ પામ્યા હતા.

(૮) કોર્ટ દ્વારા નીચે આપેલા પુરાવાનો મુખ્ય ભાગ એ વીમાકૃત વ્યક્તિઓની યાદી છે જે સિલિકોસિસ-ઓક્યુપેશનલ ડિસીઝથી પીડાતા હતા અને તે રેકૉર્ડનો એક ભાગ છે. અપીલકર્તા નિગમ હેઠળ કાર્યરત નાયબ નિયામક (સી. પી. આઈ. ઓ.) શ્રી બિહારીરામ દ્વારા આ યાદી આપવામાં આવી હતી. નીચેની અદાલતે અવલોકન કર્યું છે કે અપીલકર્તા નિગમ દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવેલી સૂચિ અનુસાર તે એક સ્વીકૃત હકીકત છે કે તમામ પ્રતિવાદીઓ સિલિકોસિસ રોગથી પીડાતા હતા અને તેથી, પ્રતિવાદીઓને મેડિકલ બોર્ડમાં મોકલવા યોગ્ય માનતા ન હતા.

(૯) તે અધિનિયમ, ૧૯૪૮ની કલમ ૭૫ (૨એ) એવી પરિસ્થિતિને નિર્ધારિત કરે છે કે જેમાં વીમાધારક વ્યક્તિને તબીબી બોર્ડ દ્વારા સંદર્ભિત કરવામાં આવ્યો નથી અથવા તેની તપાસ કરવામાં આવી નથી. આવી સ્થિતિમાં, કોર્પોરેશનને તબીબી બોર્ડ દ્વારા આવા દાવા નક્કી કરવા માટે નિર્દેશ આપવાનું ઇ. એસ. આઈ. કોર્ટની વિવેકબુદ્ધિ પર છોડી દેવામાં આવે છે. આમ, ઇ. એસ. આઈ. અધિનિયમની કલમ ૭૫ (૨) (એ) હેઠળ ઇ. એસ. આઈ. અદાલતને સંતોષ છે.

(૧૦) વર્તમાન અપીલમાં, તે એક સ્વીકૃત હકીકત છે કે પ્રતિવાદીઓ સિલિકોસિસથી પીડાતા હતા. સિલિકોસિસથી પીડાતા વીમાધારક વ્યક્તિઓની યાદી રેકૉર્ડ પર રજૂ કરવામાં આવી હતી અને આ યાદી અપીલકર્તા નિગમના નાયબ નિયામક દ્વારા જ રજૂ કરવામાં આવી હતી. આવા સંજોગોમાં, ઇ. એસ. આઈ. અદાલત પાસે એ નક્કી કરવા માટે નક્કર અને સચોટ પુરાવા હતા કે પ્રતિવાદીઓ સિલિકોસિસ રોગથી પીડાતા હતા.

(૧૧) તે કલમ ૭૫ (૨-એ) એવી પરિસ્થિતિ માટે પણ જોગવાઈ કરે છે જ્યાં 'વિકલાંગતાનો પ્રશ્ન ઊભો થાય છે. વર્તમાન અપીલમાં, તે એક સ્વીકૃત હકીકત છે કે પ્રતિવાદીઓ સિલિકોસિસ રોગથી પીડાતા હતા અને તેથી, કોઈ અપંગતા પ્રશ્ન ઊભો થયો ન હતો જેના માટે તબીબી બોર્ડનો નિર્ણય અથવા અભિપ્રાય જરૂરી હતો.

(૧૨) પ્રાદેશિક નિયામક, ઇ. એસ. આઈ. કોર્પોરેશન વિરુદ્ધ બાબુભાઈ કાલિદાસના કેસમાં આ માનનીય હાઈકોર્ટના બે નિર્ણયો અનુસાર, ૨૦૦૦ (૨) જી. સી. ડી. ૧૨૮૦માં અહેવાલ આપ્યો હતો અને બાબુભાઈ મગનભાઈ પાટણવાડિયા (મૃત) ના કિસ્સામાં વારસદારો અને કાનૂની પ્રતિનિધિઓ વિરુદ્ધ પ્રાદેશિક નિયામક, ૨૦૦૪ (૩) એલ.

એલ. જે., ૨૩૬ દ્વારા અહેવાલ આપ્યો હતો, સિલિકોસિસ રોગને આજીવન ૧૦૦% કાયમી અપંગતા તરીકે ઓળખવામાં આવ્યો છે અને તે અસાધ્ય છે.તે ઢ્રષ્ટિકોણમાં પણ, ઇ. એસ. આઈ. અદાલતનો ચુકાદો અને આદેશ ન્યાયી અને યોગ્ય છે.

(૧૩) કે અપીલકર્તા નિગમના કાનૂની અધીક્ષક એટલે કે. સુનાવણી દરમિયાન નીચેની અદાલત દ્વારા વિધાબેન મુલેની તપાસ કરવામાં આવી હતી.ડેપ્યુટી ડિરેક્ટર (સી. પી. આઈ. ઓ.) શ્રી બિહારીરામ દ્વારા રેકૉર્ડ પર રજૂ કરાયેલી અને રજૂ કરાયેલી સિલિકોસિસ રોગથી પીડાતી વીમાધારક વ્યક્તિઓની યાદી સાચી છે અને પ્રતિવાદીઓ સિલિકોસિસ રોગથી પીડાય છે તેવું સાક્ષીએ શપથ લીધા છે.

(૧૪) નીચેની અદાલતે ઇ. એસ. આઈ. અદાલતના ચુકાદા અને આદેશના પાનું ૩૮ પરના છેલ્લા પેરામાં યોગ્ય રીતે અવલોકન કર્યું છે કે પ્રતિવાદીઓ સિલિકોસિસથી પીડાતા હતા અને અપીલકર્તા નિગમે તેમને નિયમ ૭૪ હેઠળ મેડિકલ બોર્ડમાં મોકલવા જોઈએ.જો કે, પ્રતિવાદીઓ દ્વારા અરજી કરવામાં આવી હોવા છતાં અપીલકર્તા નિગમ દ્વારા પ્રતિવાદીઓને મેડિકલ બોર્ડમાં મોકલવામાં આવ્યા ન હતા.આ સ્પષ્ટપણે સૂચવે છે કે કોર્પોરેશન સ્વીકાર્યું હતું કે ઉત્તરદાતાઓ

સિલિકોસિસ રોગથી પીડાતા હતા.”

૭. આવા સંજોગોમાં, ઉપર ઉલ્લેખિત, તમામ અપીલમાં કામદારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી શાહે રજૂઆત કરી હતી કે કોઈપણ અપીલમાં કોઈ યોગ્યતા ન હોવાથી તેને બરતરફ કરવામાં આવે.

૮. વિદ્વાન વકીલ શ્રી ગૌતમ જોશી પ્રતિવાદી નંબર ૨ એટલે કે નોકરીદાતા વતી હાજર થયા છે.તેમણે કામદારો દ્વારા મુકવામાં આવેલા કેસને ટેકો આપ્યો છે.શ્રી જોશી એ પણ રજૂ કરશે કે કોર્પોરેશન દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી કોઈપણ અપીલમાં કોઈ યોગ્યતા ન હોવાથી તેને બરતરફ કરવામાં આવે.

૯. પક્ષકારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા પછી અને રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીને ધ્યાનમાં લીધા પછી, એકમાત્ર પ્રશ્ન જે મારા ધ્યાનમાં આવે છે તે એ છે કે શું ઇ. એસ. આઇ. કોર્ટે વિવાદિત ચુકાદો અને આદેશ પસાર કરવામાં કોઈ મોટી ભૂલ કરી છે.

૧૦. સિલિકોસિસને કાયદાની ત્રીજી અનુસૂચિના ભાગ-૩માં વ્યવસાયિક રોગોમાંના એક તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવ્યો છે. કાયદાની કલમ પર-એ દ્વારા વિચાર્યા મુજબ તેને રોજગારમાંથી અને રોજગાર દરમિયાન થતી "રોજગાર"

ઈજા માનવામાં આવે છે અને સિલિકોસિસ એક અસાધ્ય રોગ હોવાથી, કાયમી આંશિક અપંગતાનું મૂલ્યાંકન કામચલાઉ નથી પરંતુ અંતિમ છે.આવા સંજોગોમાં, આજીવન માટે અપંગતા લાભ મેળવવા માટે પરિણામી લાભો મંજૂર કરવા જરૂરી છે.

૧૧. પ્રાદેશિક નિયામક, ઇ. એસ. આઈ. કોર્પોરેશન વિરુદ્ધ બાબુભાઈ કાલિદાસ ૨૦૦૦ (૨) જી. સી. ડી. ૨૨૮૦ (ગુજરાત) ના કેસમાં, આ અદાલતને અધિનિયમ, ૧૯૪૮ની જોગવાઈઓ અને વિગતોમાં સિલિકોસિસ વિશે પણ વિચારણા કરવાનો પ્રસંગ મળ્યો હતો.હું ઉપરોક્ત ચુકાદામાં કોર્ટ દ્વારા ઉલ્લેખિત અને ચર્ચા કરાયેલી સામગ્રીનો ઉલ્લેખ કરી શકું છું.

"વ્યવસાયિક રોગોમાં, સિલિકોસિસ એ કાયમી અપંગતા અને મૃત્યુનું મુખ્ય કારણ છે.તે મુક્ત સિલિકા અથવા સિલિકોન ડાયોક્સાઈડ (SiO_2) ધરાવતી ધૂળના ઇન્હેલેશનને કારણે થાય છે.ભારતમાં સૌપ્રથમ ૧૯૪૭માં કોલાર સોનાની ખાણ (મૈસૂર) માંથી તેની જાણ કરવામાં આવી હતી.ત્યારથી, ખાણકામ ઉદ્યોગ (કોલસો, અબ્રક, સોનું, ચાંદી, સીસું, જસત, મેંગેનીઝ અને અન્ય ધાતુઓ), માટીકામ અને સિરામિક ઉદ્યોગ, રેતી વિસ્ફોટ, ધાતુ ગ્રાઈન્ડીંગ, મકાન અને બાંધકામ કાર્ય, ખડક ખાણકામ, લોખંડ અને સ્ટીલ ઉદ્યોગ અને અન્ય ઘણા

ઉધોગોમાં તેની હાજરી મળી આવી છે.

બિહારની અબ્રક ખાણોમાં, ૩૨૯ ખાણિયાઓની તપાસ કરવામાં આવી હતી, જેમાંથી ૩૪.૧ percent સિલિકોસિસથી પીડાતા હોવાનું જાણવા મળ્યું હતું. સિરામિક અને માટીકામ ઉધોગમાં સિલિકોસિસની ઘટનાઓ ૧૫.૭ ટકા હોવાનું જણાયું હતું. સિલિકોસિસની ઘટનાઓ ધૂળની રાસાયણિક રચના, કણોના કદ, સંપર્કનો સમયગાળો અને વ્યક્તિગત સંવેદનશીલતા પર આધારિત છે. ધૂળમાં મુક્ત સિલિકાની સાંદ્રતા જેટલી વધારે હશે, જોખમ પણ એટલું જ વધારે હશે. ૦. ૦ થી ૩ માઈક્રોન વચ્ચેના કણો સૌથી જોખમી છે કારણ કે તેઓ ફેફસાના આંતરિક ભાગમાં સરળતાથી પહોંચે છે. એક્સપોઝરનો સમયગાળો જેટલો લાંબો હોય છે, સિલિકોસિસ થવાનું જોખમ એટલું વધારે હોય છે. એવું જાણવા મળ્યું છે કે ઉપરોક્ત પરિબલોના આધારે સેવનનો સમયગાળો થોડા મહિનાઓથી ૬ વર્ષ સુધી અલગ અલગ હોઈ શકે છે.

કણો ફેગોસાઈટ્સ દ્વારા પીવામાં આવે છે જે લસિકા વાહિનીઓને એકઠી કરે છે અને અવરોધે છે. પેથોલોજીકલ રીતે, સિલિકોસિસ ગાઢ 'નોડ્યુલર' ફાઈબ્રોસિસ દ્વારા વર્ગીકૃત થયેલ છે, જેનો વ્યાસ ૩ થી ૪ મીમી સુધીનો હોય છે. તબીબી રીતે, રોગની શરૂઆત કપટી છે. શરૂઆતની કેટલીક

લાક્ષણિકતાઓ બળતરાભરી ઉધરસ, શ્રમ પર હાયસ્પિન્યા અને છાતીમાં દુખાવો છે.વધુ અઘતન રોગ સાથે, કુલ ફેફસાની ક્ષમતા (ટી. એલ. સી.) ની ક્ષતિ સામાન્ય રીતે હાજર હોય છે.છાતીનો એક્સ-રે ફેફસાના ક્ષેત્રોમાં 'બરફનું તોફાન' દેખાય છે.સિલિકોસિસ પ્રગતિશીલ છે અને વધુ મહત્વનું એ છે કે સિલિકોસિસ પલ્મોનરી ટ્યુબરક્યુલોસિસની સંભાવના ધરાવે છે, જેને સિલિકો-ટ્યુબરક્યુલોસિસ કહેવાય છે.તાજેતરના વર્ષોમાં, શંકાઓ ઉભી કરવામાં આવી છે કે શું સિલિકો-ટ્યુબરક્યુલોટિક્સ ખરેખર ટ્યુબરક્યુલર છે કે શુદ્ધ સિલિકોટિક્સ છે.તેનું કારણ એ છે કે, સિલિકો-ટ્યુબરક્યુલોટિક્સમાં થૂંક ભાગ્યે જ ટ્યુબરકલ બેસિલી દર્શાવે છે; સિલિકો-ટ્યુબરક્યુલોટિક્સના બાળકો અને સ્ત્રીઓમાં ટ્યુબરક્યુલોસિસનો વિકાસ થતો નથી; સિલિકો-ટ્યુબરક્યુલોટિક્સ પર પોસ્ટમોર્ટમ ટ્યુબરક્યુલોસિસ રોગના અસ્તિત્વને સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યું, પરંતુ તેમને શુદ્ધ સિલિકોસિસના કિસ્સાઓ હોવાનું દર્શાવ્યું.બે પરિસ્થિતિઓમાં કિરણોત્સર્ગી પુરાવા એટલા સમાન છે કે કોઈ વ્યક્તિ સિલિકોટિકના કેસને ફેફસાના ક્ષય રોગના કેસ તરીકે ભૂલ કરી શકે છે.આ સવાલના અંતિમ જવાબની હજુ રાહ જોવાઈ રહી છે.

સિલિકોસિસ માટે કોઈ અસરકારક સારવાર નથી.પહેલેથી જ થયેલા ફાઈબ્રોટિક ફેરફારોને ઉલટાવી શકાતા નથી.સિલિકોસિસને નિયંત્રિત

કરવાનો એકમાત્ર રસ્તો (જો સંપૂર્ણપણે નાબૂદ ન કરવામાં આવે તો) (એ) સખત ધૂળ નિયંત્રણના પગલાં દ્વારા છે, દા. ત. અવેજી, સંપૂર્ણ ઘેરો, અલગતા, હાઇડ્રોબ્લારિંગ, સારી ઘરની જાળવણી, વ્યક્તિગત રક્ષણાત્મક પગલાં અને (બી) કામદારોની નિયમિત શારીરિક તપાસ.

ફેક્ટરીઝ એક્ટ, ૧૯૪૮ અને માઈન્સ એક્ટ, ૧૯૫૨ હેઠળ સિલિકોસિસને સૂચિત રોગ બનાવવામાં આવ્યો હતો.

હેરિસનના "પ્રિન્સિપલ્સ ઓફ ઇન્ટરનલ મેડિસિન" માં, સિલિકોસિસ વિશેની ૧૨મી આવૃત્તિ, વોલ્યુમ II, બુલેટિન "ઓક્યુપેશનલ હેલ્થ એન્ડ સેફ્ટી" સિલિકોસિસના જુલાઈ ૧૯૯૩ના અંકમાં અહેવાલ આપ્યો હતો, જેને "એ મેગા એઈડ્સ" તરીકે વર્ણવવામાં આવ્યો છે. તેનું વર્ણન નીચે મુજબ છે:

"ખાણ કામદારોના આ નમૂના સર્વેક્ષણમાં બહાર આવેલા સામાજિક-આર્થિક અને અન્ય સંકળાયેલ પાસાઓ સાથે રેડિયોલોજીકલ તપાસમાં ખાણ કામદારોની આરોગ્યની સ્થિતિ ખૂબ જ ચિંતાજનક હોવાનું બહાર આવ્યું છે.મોટી સંખ્યામાં કામદારો સિલિકોસિસ, સિલિકો-ટ્યુબરક્યુલોસિસ અને ટ્યુબરક્યુલોસિસથી પીડાતા જોવા મળ્યા હતા.આ

તારણો એ આશ્ચર્યજનક હકીકત સાથે સુસંગત છે કે એવા ગામડાઓ છે જ્યાં ખાણ કામદારોની યુવાન વિધવાઓ મહિલાઓનું વર્યસ્વ ધરાવે છે કારણ કે તેમના પતિઓ રેતીના પથ્થરની ખાણોમાં કામ કર્યા પછી મૃત્યુ પામ્યા છે.તે કદાચ આ વ્યાપક આરોગ્ય જોખમને કારણે છે જેના કારણે ખાણ કામદારો સંપર્કમાં આવે છે.રાજસ્થાન સરકારે ૧૯૫૫માં રેતીના પથ્થરની ખાણના કામદારોના રક્ષણ અને વળતર માટે કડક કાયદો ઘડ્યો હતો.જો રેતીના પથ્થરની ખાણના કામદારોની સ્વાસ્થ્ય સમસ્યાઓનું મૂલ્યાંકન હાલની કાનૂની જોગવાઈઓ હેઠળ કરવામાં આવે તો સિલિકોસિસ અને સિલિકો-ટ્યુબરક્યુલોસિસના કેસો સામાન્ય વસ્તીની સરખામણીમાં ૮૦ ટકા જેટલા વધી જશે.તેથી આ નમૂનામાં ક્ષય રોગનો વ્યાપ લગભગ ૧૨૦ ગણો આવે છે.(વ્યક્તિગત સંચાર).એ ઉદ્દેખ કરવો યોગ્ય છે કે એઈઝ્સ જેવા રોગમાં, ક્ષય રોગનો નોંધાયેલો વ્યાપ સામાન્ય વસ્તી કરતા ૫૦૦ ગણો વધારે છે, જે એકસાથે એક જીવલેણ સંયોજન છે.તેથી, સિલિકોસિસને એઈઝ્સ સાથે સરખાવવું અને ક્ષય રોગના સંદર્ભમાં રેતીના પથ્થરની કામ કરતી વસ્તી માટે તેને 'મેગા એઈઝ્સ' તરીકે લેબલ કરવું અયોગ્ય રહેશે નહીં.તે વિચિત્ર છે કે સિલિકોસિસના નિયમો બિનજરૂરી છે કારણ કે નિયમો અનુસાર કોઈ કામદારની તપાસ કરવામાં આવતી નથી.

આ જ જર્નલમાં, સિલિકોસિસ પરનો લેખ "શેડો ઓફ ડેથ" શીર્ષક સાથે પ્રકાશિત થયો છે.તેમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે:

"આ પ્રકૃતિ ગુજરાતના પ્રાચીન બંદર શહેર ખંભાત અને તેની આસપાસના વિસ્તારોની આસપાસ કેન્દ્રિત છે અને લગભગ ૪૫૦૦ વર્ષ જૂની છે.આજે, કર્મચારીઓ જે વિકટ પરિસ્થિતિમાં કામ કરે છે તે જોઈ શકાય છે.આ ઉદ્યોગ સાથે સંકળાયેલા ગુજરાતના એક શહેર શકરપુરના રહેવાસી શકાભાઈએ પોતાના છમાંથી પાંચ પુત્રોને આ વેપારમાં ગુમાવ્યા છે.ધૂળથી ભરેલા વાતાવરણમાં કામ કરતી વખતે સિલિકોસિસના કારણે તેમનું મૃત્યુ થયું હતું.ગંગાબા, એક ૮૦ વર્ષીય મહિલા, ત્રણ પુત્રો અને ત્રણ પૌત્રો ગુમાવવા બદલ શોક વ્યક્ત કરે છે.એટલે છેલ્લા પાંચ વર્ષમાં શકરપુરના માત્ર એક વિસ્તારમાં કામદારોના મોત થયા છે.સમગ્ર ઉદ્યોગ માટે મૃત્યુની યાદી અનંત છે.મોટાભાગના મૃત્યુ કાચા એગેટ પથ્થરને ગ્રાઈન્ડીંગ અને પોલિશિંગ કરતી વખતે ઉત્પન્ન સિલિકા ધૂળના ઈન્હેલેશનને કારણે થાય છે.આ વિસ્તારોમાં હવા ૬૦ થી ૮૦ ટકા સિલિકા હોય છે.આ કામદારોના ફેફસાંમાં એકઠા થાય છે, જે આખરે સિલિકોસિસ નામના વ્યવસાયિક રોગ તરફ દોરી જાય છે.આ રોગના લક્ષણો ખૂબ જ ટ્યુબરક્યુલોસિસ જેવા જ હોય છે અને ઘણીવાર તેને ભૂલથી જોવામાં આવે છે.સિલિકોસિસ ફેફસાંની મહત્વપૂર્ણ ક્ષમતાને ભારે

ઘટાડે છે, જેના પરિણામે દર્દીનું મૃત્યુ થાય છે.એલોપેથીમાં તેનો કોઈ જાણીતો ઈલાજ નથી.

આ લેખ વિચારપ્રેરક હોવા છતાં, આ ચુકાદામાં લેખમાં આપવામાં આવેલી અન્ય વિગતોનો ઉલ્લેખ કરવો જરૂરી નથી.

૭. રેકૉર્ડ પર ઉપરોક્ત સામગ્રીને ધ્યાનમાં રાખીને, તે સ્પષ્ટ છે કે વ્યવસાયિક રોગોમાં, સિલિકોસિસ એ કાયમી અપંગતા અને મૃત્યુનું મુખ્ય કારણ છે અને તે સિલિકા અને સિલિકોન ડાયોક્સાઈડ ધરાવતી ધૂળને શ્વાસમાં લેવાને કારણે થાય છે અને સિલિકોસિસ માટે કોઈ અસરકારક સારવાર નથી.પહેલેથી જ થયેલા ફાઈબ્રોટિક ફેરફારોને ઉલટાવી શકાતા નથી.તે પણ સ્પષ્ટ છે કે સિલિકોસિસને સખત ધૂળ નિયંત્રણના પગલાં દ્વારા અથવા કામદારોની નિયમિત શારીરિક તપાસ દ્વારા ચેપ લાગતાં પહેલાં નિયંત્રિત કરી શકાય છે, પરંતુ એકવાર તે ચેપ લાગ્યાં પછી, તેની કોઈ અસરકારક સારવાર નથી અને વ્યક્તિએ મૃત્યુ પામવું પડે છે.તમામ પજ કામદારોને સિલિકોસિસના દર્દીઓ હોવાનું નિદાન થયું છે તે હકીકત અંગે કોઈ વિવાદ નથી."

૧૨. ત્યારબાદ કોર્ટે કાયદાની સંબંધિત જોગવાઈઓની તપાસ શરૂ કરી હતી.હું

ઉપરોક્ત ચુકાદાના સંબંધિત પેરા-૮ને નીચે ટાંકું છું;

“કલમ ૨ (૮) રોજગારની ઈજા સાથે સંબંધિત છે જે 'રોજગારની ઈજા' ને અકસ્માત અથવા તેની રોજગાર દરમિયાન ઉદ્ભવતા વ્યવસાયિક રોગને કારણે કર્મચારીને થયેલી વ્યક્તિગત ઈજા તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરે છે, જે વીમાપાત્ર રોજગાર છે, પછી ભલે તે અકસ્માત થાય અથવા વ્યવસાયિક રોગ ભારતની પ્રાદેશિક મર્યાદાની અંદર અથવા બહાર ચેપ લાગ્યો હોય.

કલમ ૨ (૧૫-એ) 'કાયમી આંશિક અપંગતા' ને કાયમી પ્રકૃતિની અસમર્થતા તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરે છે, કારણ કે દરેક રોજગારમાં કર્મચારીની કમાણી ક્ષમતામાં ઘટાડો થાય છે જે તે અકસ્માત સમયે હાથ ધરવા સક્ષમ હતો જેના પરિણામે અપંગતા થાય છે.

આ બે જોગવાઈઓ વાંચીને, તે સ્પષ્ટ થાય છે કે કાયમી આંશિક અપંગતાના કિસ્સામાં, અપંગતાને કારણે કર્મચારીની કમાણીની ક્ષમતામાં ઘટાડો થવો જોઈએ અને આવા ઘટાડા દરેક રોજગારમાં હોવા જોઈએ જે અકસ્માત સમયે હાથ ધરવા માટે અસમર્થ હતી જ્યારે કાયમી કુલ અપંગતાનો અર્થ એ છે કે જ્યાં કાયમી અસમર્થતા હોય અને કર્મચારી તે કામ કરવા માટે અસમર્થ હોય જે તે અકસ્માત સમયે હાથ ધરવા માટે

સક્ષમ હતો.

કલમ પર-એ વ્યવસાયિક રોગ સાથે સંબંધિત છે."વ્યવસાયિક રોગ" શબ્દ વ્યાખ્યાયિત નથી.જોકે, ત્રીજી અનુસૂચિ વ્યવસાયિક રોગોની યાદી સૂચવે છે.તેથી, "વ્યવસાયિક રોગ" શબ્દોને કલમ પર-એ અને ત્રીજી અનુસૂચિ સાથે વાંચવાની જરૂર છે.ત્રીજી અનુસૂચિનો ભાગ સી ની આઈટમ નંબર ૧ સિલિકોસિસને એક વ્યવસાયિક રોગ તરીકે વર્ણવે છે જે નીચે મુજબ છે:-

વ્યવસાયિક રોગ રોજગાર

૧. ન્યુમોકોનિઓસિસ સ્કલેરોજેનિક કાર્યને કારણે થાય છે જેમાં ખનિજ ધૂળ (સિલિકોસિસ, એન્થ્રોઓસી-લાઈકોસિસ એસ્બેસ્ટોસિસના સંપર્કમાં) અને સિલિકો-જોખમ સંબંધિત છે.સિલિકોસિસ સાથે પ્રદાન કરાયેલ ક્ષય રોગ એ પરિણામી અસમર્થતા અથવા મૃત્યુનું કારણ બનવાનું એક આવશ્યક પરિબલ છે.

કાયદાની કલમ ૫૪ વિકલાંગતાના પ્રશ્નના નિર્ધારણ સાથે સંબંધિત છે અને પૂરી પાડે છે કે:

"કોઈપણ પ્રશ્ન-- --

((ક) સંબંધિત અકસ્માત કાયમી અપંગતામાં પરિણમ્યો છે કે કેમ;
અથવા

((ખ) કમાણી કરવાની ક્ષમતામાં થયેલી ખોટનું મૂલ્યાંકન કામચલાઉ
ધોરણે અથવા અંતે કરી શકાય છે કે કેમ; અથવા

((ગ) કમાણીની ક્ષમતાની ખોટના પ્રમાણનું મૂલ્યાંકન કામચલાઉ છે કે
અંતિમ; અથવા

((ડી) કામચલાઉ આકારણીના કિસ્સામાં, જે સમયગાળા માટે આવી
આકારણી સોનું રાખશે, તે નિયમોની જોગવાઈઓ અનુસાર રચાયેલ
તબીબી બોર્ડ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવશે, આવા કોઈપણ પ્રશ્નને હવે
પછી 'અપંગતા પ્રશ્ન' તરીકે ઓળખવામાં આવશે.

કલમ ૫૪-એ તબીબી બોર્ડના સંદર્ભો અને તબીબી અપીલ ટ્રિબ્યુનલ
અને કર્મચારી વીમા અદાલતોમાં અપીલ સાથે સંબંધિત છે.કલમ ૫૫

અમારા હેતુ માટે સામગ્રી છે જે મેડિકલ બોર્ડ અથવા મેડિકલ અપીલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા લેવામાં આવેલા નિર્ણયોની સમીક્ષા સાથે સંબંધિત છે અને જોગવાઈ કરે છે કે મેડિકલ બોર્ડ અથવા મેડિકલ અપીલ ટ્રિબ્યુનલના કાયદા હેઠળના કોઈપણ નિર્ણયની મેડિકલ બોર્ડ અથવા ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા કોઈપણ સમયે સમીક્ષા કરી શકાય છે, જો તે નવા પુરાવાથી સંતુષ્ટ હોય કે નિર્ણય કર્મચારી અથવા અન્ય કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા કોઈ ભૌતિક હકીકત જાહેર ન કરવાના પરિણામે અથવા ખોટી રજૂઆતના પરિણામે આપવામાં આવ્યો હતો અને સંબંધિત રોજગારની ઇજાના પરિણામે અપંગતાની હદનું કોઈપણ મૂલ્યાંકન પણ તબીબી બોર્ડ દ્વારા સમીક્ષા કરી શકાય છે જો તે સંતુષ્ટ હોય કે મૂલ્યાંકન કરવામાં આવ્યું ત્યારથી મૂલ્યાંકન કરવામાં આવ્યું છે. સંબંધિત ઇજાના પરિણામોમાં નોંધપાત્ર અને અણધાર્યા વધારો થયો છે.

કર્મચારી રાજ્ય વીમા (કેન્દ્રીય) નિયમો, ૧૯૫૦નો નિયમ ૫૭ વિકલાંગતાના લાભો સાથે સંબંધિત છે અને અન્ય બાબતોની સાથે એવી જોગવાઈ કરે છે કે જ્યાં કાયમી વિકલાંગતાનું, પછી ભલે તે કુલ હોય કે આંશિક, મર્યાદિત અથવા અંતે કામચલાઉ મૂલ્યાંકન કરવામાં આવ્યું હોય, તો નિયમ હેઠળ આપવામાં આવેલ લાભ તે મર્યાદિત સમયગાળા માટે અથવા કેસ હોય તે રીતે જીવનભર માટે ચૂકવવાપાત્ર

રહેશે.કોર્પોરેશનના વિંદ્ધાન વકીલ દ્વારા સ્વીકારવામા આવ્યું છે કે કામદારો આજીવન વિકલાંગતાના લાભ માટે હકદાર છે, તેથી મારે તે પ્રશ્ન પર વિચાર કરવો જરૂરી નથી.જો કે, આને ધ્યાનમાં રાખીને, ઇ. એસ. આઈ. કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલ તારણ કે કામદારોને તેમની સેવા સુધી લાભ આપવામાં આવશે, તેને અલગ રાખવું જરૂરી છે અને આથી તેને અલગ રાખવામાં આવે છે.

નિયમન જી વ્યવસાયિક રોગ સાથે સંબંધિત છે જે અન્ય બાબતોની સાથે જોગવાઈ કરે છે કે કાયદાની ત્રીજી અનુસૂચિમાં નિર્દિષ્ટ વ્યવસાયિક રોગને કારણે રોજગારમાં ઈજા થાય છે કે કેમ તે કોઈ પણ પ્રશ્ન વિશેષ તબીબી બોર્ડ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવશે, જે વિકલાંગ વ્યક્તિની તપાસ કરશે અને પ્રાદેશિક કાર્યાલયને મહાનિદેશક દ્વારા સૂચવવામાં આવે તેવા ફોર્મમાં અહેવાલ મોકલશે કે શું વિકલાંગ વ્યક્તિ ઉપરોક્ત અનુસૂચિમાં નિર્દિષ્ટ એક અથવા વધુ રોગોથી પીડાય છે કે કેમ; શું સંબંધિત રોગ કાયમી વિકલાંગતામાં પરિણમ્યો છે કે કેમ; કમાણી ક્ષમતાની ખોટની હદનું મૂલ્યાંકન કામચલાઉ અથવા અંતે કરી શકાય છે કે કેમ અને કમાણી ક્ષમતાની ખોટના પ્રમાણનું મૂલ્યાંકન કરશે. કામચલાઉ આકારણી, તે સમયગાળો કે જેના માટે આવી આકારણી સારી રહેશે.”

૧૩. ત્યારબાદ અદાલતે પેરા-૯,૧૦ અને ૧૧માં નીચેની બાબતોનું અવલોકન કરવાનું ચાલુ રાખ્યું;

“૯. કામદારોને ત્રીજી અનુસૂચિના ભાગ 'સી' ના વ્યવસાયિક રોગ તરીકે ઉલ્લેખિત સિલિકોસિસ રોગનો ચેપ લાગ્યો હોવાની હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને અને કલ્યાણ રાજ્ય દ્વારા અસહાય કર્મચારીઓ માટે લાવવામાં આવેલા કામદારો માટે નિર્વિવાદપણે ફાયદાકારક હોય તેવા કાયદાઓની ઉપરોક્ત જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને, હરીફ દલીલો ધ્યાનમાં લેવી જરૂરી છે.વર્તમાન કેસમાં, ઇ. એસ. આઈ. અદાલત સમક્ષ, બંને પક્ષોએ પુરાવા તરીકે જરૂરી સામગ્રી રજૂ કરી છે.કામદારોએ જરૂરી સોગંદનામા દાખલ કર્યા અને સંબંધિત પુસ્તકો/સામયિકો રજૂ કર્યા, જેના માટે ઉપર સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો છે.સ્પેશિયલ મેડિકલ બોર્ડના સભ્યોમાંના એક ડૉ. જયંત આચાર્યની પણ તપાસ કરવામાં આવી છે.કોર્પોરેશન વતી, જરૂરી દસ્તાવેજો, એટલે કે મેડિકલ બોર્ડનો અહેવાલ, કોર્પોરેશન દ્વારા દાખલ કરાયેલ ફોર્મ નંબર ૧૬-એ અને કામદારોના તબીબી પ્રમાણપત્રો વગેરે રજૂ કરવામાં આવ્યા છે.જયંત આચાર્ય, જેમની ઇ. એસ. આઈ. અદાલત સમક્ષ સંબંધિત કામદારો દ્વારા તપાસ કરવામાં આવી છે, આંક ૧૦ દ્વારા, તેમના પુરાવાઓમાં, બરોડા શહેરમાં એલેમ્બિક ગ્લાસ અને સારાભાઈ ગ્લાસ ઉદ્યોગના કામદારો દ્વારા આકર્ષિત સિલિકોસિસ રોગ

વિશે વિગતો આપી છે.તેમના જણાવ્યા અનુસાર, સિલિકોસિસના દર્દીઓને શ્વાસ લેવામાં તકલીફ પડે છે.આ રોગના દર્દીઓ સખત મહેનત કરી શકતા નથી.જો યોગ્ય સારવાર ન આપવામાં આવે તો કામ કરવાની ક્ષમતા દિવસે દિવસે બગડતી જાય છે.તેમના જણાવ્યા અનુસાર, આ રોગ અસાધ્ય છે.રોગના છેલ્લા તબક્કાને "ફાઇબ્રોસિસ" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.જો દવાઓ લેવામાં આવે તો ફાઇબ્રોસિસના ઉપરોક્ત તબક્કામાં વિલંબ થઈ શકે છે.જો કે, પ્રતિકૂળ અસરને કારણે, વ્યવહારીક રીતે દવાઓનો ઉપયોગ થતો નથી.તેમના જણાવ્યા અનુસાર, કશિંગ પ્લાન્ટના કામદારો સિલિકોસિસને કેટલા દરે ટકાવી શકે છે તે કામદારોની રોગપ્રતિકારક શક્તિ પર આધાર રાખે છે.ધૂળના ચૂર્ણને શ્વાસમાં લેવાથી સિલિકોસિસનો ચેપ લાગવાની શક્યતા વધે છે.તેમના જણાવ્યા અનુસાર, ધૂળના કણો ફેફસાંમાં જમા થાય છે જેના પરિણામે હૃદય નબળું પડે છે અને તે ચક્રત તેમજ કિડનીને પણ અસર કરે છે.દર્દી પણ પોતાનું કામ કરવાની સ્થિતિમાં નથી.દિવસેને દિવસે તેનું આયુષ્ય ઘટતું જાય છે.તેમના જણાવ્યા અનુસાર, જ્યાં સુધી સિલિકોસિસ રોગની વાત છે ત્યાં સુધી હેરિસનનો સિદ્ધાંત અને આંતરિક દવા એક પ્રમાણભૂત પુસ્તક છે.તેમણે કામદારોની અપંગતાનું મૂલ્યાંકન ૬૦ ટકાથી ૭૦ ટકા સુધી કર્યું છે.એવી તમામ શક્યતાઓ છે કે દર્દીઓ એક કે બે વર્ષમાં મૃત્યુ પામી શકે છે.કોસ એક્ઝામિનેશનમાં, તેમનું ધ્યાન મેડિકલ બોર્ડના અહેવાલ તરફ

દોરવામાં આવ્યું હતું જેમાં ૨૦ ટકા અપંગતાનું મૂલ્યાંકન કરવામાં આવ્યું છે, જેના પર તેમણે કહ્યું છે કે તેઓ એમ કહેવા તૈયાર નથી કે તે સાચું નથી.રેકૉર્ડ પરના આ મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવાને ધ્યાનમાં રાખીને, ઇ. એસ. આઈ. કોર્ટે એક તારણ નોંધ્યું હતું કે સિલિકોસિસ રોગ એક અસાધ્ય રોગ છે.આ એક વિચિત્ર રોગ છે, તેમ છતાં ઇ. એસ. આઈ. કોર્ટે નોંધ્યું છે કે સંબંધિત કામદારો ૧૦૦ ટકા અપંગતા માટે વળતર મેળવવા માટે હકદાર છે, જો કે, અંતિમ ક્રમમાં, વિકલાંગતાનું મૂલ્યાંકન ૮૦ ટકાથી ૮૦ ટકાની હદ સુધી કરવામાં આવ્યું હતું.કોઈ પણ સંજોગોમાં, રેકૉર્ડ પરના પુરાવાની પ્રશંસા પર, એકવાર આવા તારણો નોંધવામાં આવે, તે દલીલ કરી શકાતી નથી કે તે 'કોઈ' પુરાવા નથી' નો કેસ છે.એ સાચું છે કે, તાત્કાલિક કિસ્સામાં, તમામ ૫૪ કામદારોને સિલિકોસિસનો ચેપ લાગ્યો હતો જે એક અસાધ્ય રોગ છે અને સમય જતાં, તેની પ્રતિકૂળ અસરો વધે છે અને આખરે મૃત્યુ તરફ દોરી જાય છે અને તેથી, તે દલીલ કરી શકાતી નથી કે અપંગતા મર્યાદિત સમયગાળા માટે છે પરંતુ તે સમગ્ર જીવન દરમિયાન ચાલુ રહે છે.

૧૦. એકવાર આવા તારણો નોંધાય તે પછી, મારો મત છે કે કામદારો ૧૦૦% અપંગતા માટે વળતર મેળવવા માટે હકદાર છે.કલમ ૨ (૧૫-એ) ની જોગવાઈઓ અનુસાર, જે કાયમી આંશિક અક્ષમતા સાથે

સંબંધિત છે, કાયમી આંશિક અક્ષમતાએ દરેક રોજગારમાં કર્મચારીની કમાણી ક્ષમતામાં ઘટાડો થવો જોઈએ, જે તે અકસ્માત સમયે હાથ ધરવા માટે સક્ષમ હતો, જેના પરિણામે અક્ષમતા થાય છે, જ્યારે કલમ ૨ (૧૫-બી) હેઠળ, 'કાયમી સંપૂર્ણ અક્ષમતા' નો અર્થ કાયમી પ્રકૃતિની એવી અક્ષમતા છે જે કર્મચારીને તમામ કામ માટે અસમર્થ બનાવે છે, જે તે અકસ્માત સમયે કરવા માટે સક્ષમ હતો, જેના પરિણામે આવી અક્ષમતા થાય છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, વિકલાંગતાનું સ્વરૂપ એવું છે કે સંબંધિત વ્યક્તિ માત્ર તે જ કામ કરવામાં અસમર્થ નથી જે તે અકસ્માત સમયે કરી રહ્યો હતો, પરંતુ કોઈપણ કામ. તાત્કાલિક કિસ્સામાં, તમામ પજ કામદારોને સિલિકોસિસનો ચેપ લાગ્યો છે જે એક અસાધ્ય રોગ છે. સિલિકોસિસ એ એક રોગ છે જેમાં કામદાર માટે તેના રોજિંદા કામને અસરકારક રીતે કરવું શક્ય નથી અને જે સ્થિતિ દિવસે દિવસે વધુ બગડતી જાય છે અને આખરે મૃત્યુમાં પરિણમે છે તે હકીકતને ધ્યાનમાં લેતા, મારો અભિપ્રાય છે કે કામદારો કાયમી અપંગતા માટે ૧૦૦% અપંગતા લાભ મેળવવા માટે હકદાર છે, જે અકસ્માતને કારણે કર્મચારીને થયેલી ઈજા માટે અથવા રોજગાર દરમિયાન અને તેમાંથી ઉદ્ભવતા વ્યવસાયિક રોગ માટે અધિનિયમ હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર છે. હાથ પરનો કેસ કામચલાઉ રીતે કાયમી કુલ વિકલાંગતાના મૂલ્યાંકન માટે નથી, પરંતુ તે અંતિમ મૂલ્યાંકન માટે છે, જેને ત્રીજી અનુસૂચિ મુજબ વ્યવસાયિક રોગ

તરીકે વર્ણવવામાં આવે છે.તેથી, કામદારો આજીવન કાયમી સંપૂર્ણ અપંગતા માટે ૧૦૦% અપંગતા લાભ મેળવવા માટે હકદાર છે.એકવાર આવા તારણો નોંધવામાં આવે કે કામદારોને સિલિકોસિસનો અસાધ્ય રોગ થયો છે, તો શું ઉત્તરદાતાઓ-કામદારો દ્વારા સહન કરવામાં આવતી અપંગતાની પ્રકૃતિ, હદ અને માત્રાની તપાસ કરવી જરૂરી છે?અને તે માટે, રોગ વધ્યો છે કે નહીં તે શોધવા માટે કાયદાની કલમ ૫૫ હેઠળ સંબંધિત કામદારોને સમીક્ષા માટે મોકલવાની જરૂર છે?ઈ. એસ. આઈ. કોર્પોરેશનના વિદ્વાન વકીલ શ્રી શાહે રજૂઆત કરી હતી કે નિયમન ૭૪ સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૫૪ અને ૨ (૧૫-બી) ની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને, જે નિયમનની જોગવાઈઓ અનુસાર રચાયેલ તબીબી બોર્ડ દ્વારા વિકલાંગતાના પ્રશ્નના નિર્ધારણની જોગવાઈ કરે છે, તેમના અહેવાલની વિરુદ્ધમાં, જો એવું માનવામાં આવે કે કામદારોને સિલિકોસિસનો ચેપ લાગ્યો છે અને તેથી, તેઓ ૧૦૦% અપંગતા લાભ માટે હકદાર છે, તો તે જોગવાઈઓની અવગણના કરવા સમાન હશે.શ્રી શાહની રજૂઆતમાં, રોગની હદ નક્કી કરવાની જવાબદારી તબીબી બોર્ડની છે.શ્રી શાહે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે તમામ ૫૪ કામદારો સંપૂર્ણપણે અસમર્થ છે તે દર્શાવવા માટે રેકૉર્ડ પર કંઈ નથી અને તેથી, આ કેસમાં રિમાન્ડની જરૂર છે.તેમણે ૧૯૮૪ એલ. આઈ. સી. ૧૭૧૭માં નોંધાયેલા મહમદ અબ્દુલ્લા વિરુદ્ધ ઈ. એસ. આઈ. કોર્પોરેશનના કેસમાં

આ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે.તે એક એવો કેસ હતો જેમાં ઈજાગ્રસ્ત વ્યક્તિને તેના જમણા પગ પર નોકરીની ઈજા થઈ હતી અને મેડિકલ બોર્ડમાં મોકલવામાં આવતા, મેડિકલ બોર્ડે તેની કમાણીની ક્ષમતામાં ૯ ટકાની ખોટનું મૂલ્યાંકન કર્યું હતું.તેને મેડિકલ એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા રદ કરવામાં આવી હતી.મેડિકલ એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલે અપીલકર્તાને ખરેખર કઈ ઈજાઓ થઈ હતી તે વિશે કંઈ કહ્યું ન હતું અને એવો નિષ્કર્ષ કાઢ્યો હતો કે અપીલકર્તાની હાલની સ્થિતિ મૂળ ઔદ્યોગિક ઈજાઓ સાથે અસંબંધિત હતી.કાયદાની કલમ ૫૪એ (૨) (આઈ) હેઠળ કર્મચારી રાજ્ય વીમા અદાલતમાં વધુ અપીલમાં ન્યાયાધીશે તબીબી અધિકારીઓના અહેવાલોમાં મૂળભૂત ખામીની નોંધ લીધી હતી, પરંતુ તબીબી અપીલ ટ્રિબ્યુનલના અહેવાલને આ આધાર પર સ્વીકાર્યો હતો કે અપીલકર્તા તબીબી અપીલ ટ્રિબ્યુનલના તારણોને પડકારવા માટે તબીબી વ્યક્તિની તપાસ કરવામાં નિષ્ફળ ગયો હતો.કોર્ટે નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો હતો:—

"નીચલા અપીલ ન્યાયાધીશે સમસ્યાનો યોગ્ય રીતે સંપર્ક કર્યો ન હતો.નીચલા અપીલ ન્યાયાધીશના ચુકાદાથી એ સ્પષ્ટ હતું કે અપીલકર્તા દ્વારા તપાસ કરાયેલા તબીબી સાક્ષીની સહાય વિના પણ, તેમને એવું લાગતું હતું કે વૈધાનિક અધિકારીઓના અહેવાલો સંતોષકારક ન હતા

અને જો એમ હોય તો તેઓ તેની સાથે માત્ર એટલા માટે સહમત થઈ શક્યા ન હોત કારણ કે અપીલકર્તાએ તેના સમર્થનમાં તબીબી સાક્ષીની તપાસ કરી ન હતી.આમ, નીચલા અપીલ ન્યાયાધીશના ખોટા અભિગમના પરિણામે અપીલકર્તા, એક અત્યંત ગરીબ કામદારને ન્યાય અપાયો હતો, જેણે દાવો કર્યો હતો કે તેણે કુલ અપંગતાનો સામનો કરવો પડ્યો હતો જેના પરિણામે કમાણીની ક્ષમતામાં ૯૦ ટકા ઘટાડો થયો હતો અને કમાણીની ક્ષમતામાં માત્ર ૯ ટકા નુકસાન થયું હતું.

આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, આ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે વીમા અદાલત આ બાબતને વધુ વિચારણા માટે મોકલી શકી હોત.

ઉપરોક્ત ચુકાદો તે કેસની હકીકતોમાં આપવામાં આવ્યો હતો.જો કે, અગાઉ નોંધ્યા મુજબ, વર્તમાન કેસમાં, ઇ. એસ. આઇ. કોર્ટે તેની સમક્ષ રજૂ કરાયેલા મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવાઓને ધ્યાનમાં લીધા હતા અને એક ચોક્કસ તારણ નોંધ્યું હતું કે સિલિકોસિસ એક અસાધ્ય રોગ છે અને ત્યારબાદ વિકલાંગતાના પ્રશ્નનો નિર્ણય લીધો હતો.મારા મતે, આ નિવેદન નોંધવાની ઇ. એસ. આઇ. કોર્ટની સત્તામાં હતું.ઇ. એસ. આઇ. કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલ તારણ ડૉ. આચાર્યના પુરાવા સહિત પુરાવા પર આધારિત છે, જેઓ બોર્ડના સભ્ય હતા.તેથી, એવી દલીલ કરી શકાતી

નથી કે તે માત્ર કોર્ટનો એક અસ્પષ્ટ આદેશ હતો.આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, સુરેશચંદ્ર જાની વિરુદ્ધ પ્રાદેશિક નિયામક, ઇ. એસ. આઈ. સી. ના કેસમાં પ્રથમ અપીલ નંબર ૨૬૬૦/૧૯૯૬ માં મારા વિદ્વાન ભાઈ વાય. બી. ભટ્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાને પણ કોઈ અરજી નહીં હોય.

૧૧. સાચું છે કે, કાયદાની કલમ ૫૪ હેઠળ, તબીબી બોર્ડ જ્યારે પણ આવો પ્રશ્ન ઊભો થાય કે શું સંબંધિત અકસ્માત કાયમી અપંગતા અથવા કમાણી ક્ષમતાની ખોટની હદમાં કામચલાઉ અથવા છેવટે પરિણમ્યો છે અને કમાણી ક્ષમતા ગુમાવવાના પ્રમાણનું મૂલ્યાંકન વગેરે અને કાયદાની કલમ ૫૫ પણ તબીબી બોર્ડ અને તબીબી અપીલ ટ્રિબ્યુનલને તેમના પોતાના અગાઉના નિર્ણયોની સમીક્ષા કરવાની સત્તા આપે છે એકવાર તે નિર્દેશ કરવામાં આવે કે ઈજા અથવા રોગ વધ્યો છે.સામાન્ય રીતે, કલમ ૫૪ હેઠળ અને આપેલ કેસમાં, કલમ ૫૫ હેઠળ સામેલ પ્રશ્ન નક્કી કરવા માટે તબીબી બોર્ડની વિવેકબુદ્ધિ પર છોડી દેવું જોઈએ, પરંતુ અકસ્માત અને રોગના કિસ્સાઓ અને કિસ્સાઓ છે.જ્યાં સુધી આકસ્મિક ઈજાઓની વાત છે, તો કાયદાની અનુસૂચિ II ઈજાઓ અને કમાણીની ક્ષમતાના નુકસાનની ટકાવારીનું વર્ણન સૂચવે છે.આ કાયદા હેઠળ જે જોગવાઈ કરવામાં આવી છે તેના પ્રકાશમાં તબીબી બોર્ડ ચોક્કસપણે

વિકલાંગતાના પ્રશ્નને નક્કી કરી શકે છે. ઉપરોક્ત પ્રશ્ન નક્કી કર્યા પછી પણ, જો ઈજામાં કોઈ વધારો થયો હોય, તો સંબંધિત કર્મચારી ચોક્કસપણે કલમ ૫૫ હેઠળ સમીક્ષા માટે અરજી કરી શકે છે.તેવી જ રીતે, વ્યવસાયિક રોગના કિસ્સામાં પણ, તે કલમ ૫૪ હેઠળ નક્કી કરી શકાય છે અને કલમ ૫૫ હેઠળ તેની સમીક્ષા પણ કરી શકાય છે, પરંતુ એકવાર તે જાહેર થઈ જાય કે રોગ અસાધ્ય છે, તો પછી અસાધ્ય રોગના કિસ્સામાં વિકલાંગતાનો પ્રશ્ન નક્કી કરવો જરૂરી છે?તે એક કાયમી અપંગતા છે અને દર્દી તેની કમાણીની ક્ષમતામાં ઘટાડો કરવા માટે બંધાયેલો છે.કર્મચારીને અસાધ્ય રોગનો ચેપ લાગ્યો હોવાથી, તે વધવા માટે બંધાયેલો છે અને તેથી, આ બધા પ્રશ્નો કે જે મેડિકલ બોર્ડ અથવા મેડિકલ અપીલેટ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા નક્કી કરવા જરૂરી છે, તે ખાલી ઔપચારિકતા સિવાય બીજું કંઈ નથી.અસાધ્ય રોગના કિસ્સામાં એકમાત્ર અપવાદ ત્યારે જ કરી શકાય છે જ્યારે એવું તારણ નોંધવામાં આવે કે આવા રોગને નિયંત્રિત કરી શકાય છે.વર્તમાન સમયમાં, જ્યારે તબીબી સુવિધાઓ ઉપલબ્ધ છે, ત્યારે તમામ રોગોનો વ્યવહારીક રીતે ઉપચાર થઈ શકે છે.જો કે, હજુ પણ અમુક રોગો છે જેના માટે કોઈ ઉપચારની શોધ કરવામાં આવી નથી.રેકોર્ડ પરના પુરાવા પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે સિલિકોસિસ રોગ એ આવા રોગોમાંનો એક છે.આ સંજોગોમાં, કેટલીક જોગવાઈઓનું પાલન કરવું જરૂરી હોવા છતાં, અસાધ્ય રોગથી પીડાતા

દર્દીને કાયમી અપંગતા ભોગવી છે કે નહીં અથવા તેણે તેની કમાણી કરવાની ક્ષમતા ગુમાવી છે કે નહીં અને તેની બીમારી વધી છે કે નહીં તે જાણવા માટે મેડિકલ બોર્ડ સમક્ષ અરજી કરવાનું કહેવું તેના માટે એક ફૂર મજાક સિવાય બીજું કંઈ નથી.બારમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે સિલિકોસિસનો ભોગ બનેલા ૫૪ કામદારોમાંથી ૧૪ કામદારો કાર્યવાહીની પેન્ડન્સી દરમિયાન મૃત્યુ પામ્યા છે.આ સૂચવે છે કે સિલિકોસિસ અસાધ્ય અને અનિયંત્રિત છે.આ અદાલત રોગની ગંભીરતા તરફ આંખ આડા કાન કરી શકતી નથી અને આગ્રહ કરે છે કે જ્યારે મૃત્યુ અનિવાર્ય હોય ત્યારે કામદારોએ તેમના નિર્ણયની સમીક્ષા કરવા માટે તબીબી બોર્ડને વારંવાર અરજી કરીને જોગવાઈઓનું પાલન કરવું જોઈએ.આ કાયદો જે એક હિતકારી કાયદો છે તે કામદારોના લાભ માટે છે અને કાયદાઓના તમામ અર્થઘટનોને વ્યાપક દૃષ્ટિકોણ સાથે અર્થઘટન કરવાની જરૂર છે.કોર્ટે ટેકનિકલ દલીલો સ્વીકારવાનું ટાળવું જોઈએ.આમ, શ્રી શાહની કોઈ પણ રજૂઆતથી હું પ્રભાવિત થયો ન હતો અને તેને નકારી કાઢવી જરૂરી છે.”

૧૪. ચાલો હવે હું ઇ. એસ. આઈ. કોર્ટના વિવાદિત ચુકાદાની તપાસ કરું.ઇ. એસ. આઈ. કોર્ટે, આંક ૧૯ દ્વારા ઘડવામાં આવેલા મુદ્દાઓનો જવાબ આપતી વખતે, નીચે મુજબ જણાવ્યું હતું.મુદ્દા નંબર ૧ અને ૨ નો જવાબ નીચે મુજબ

આપવામાં આવ્યો હતો;

“અંક નંબર ૧ અને અંક નંબર ૨

શું અરજદાર સાબિત કરે છે કે, તે જાન્યુઆરી ૨૦૦૨ થી ડિસેમ્બર ૨૦૦૩ સુધી વિરોધી નંબર ૩ સંસ્થામાં કામ કરતો હતો?

શું અરજદાર સાબિત કરે છે કે, વિરોધી નંબર ૩ તેનો એમ્પ્લોયર હતો અને તે કર્મચારી હતો?

આ બંને મુદ્દાઓ એકબીજા સાથે જોડાયેલા છે તેથી સાથે મળીને ચર્ચા કરવામાં આવે છે. આ સંદર્ભમાં અવલોકન કરવા પર અરજદારે તેની એક્ટિવિટી ૧ અરજીમાં જણાવ્યું છે કે તે જાન્યુઆરી ૨૦૦૨ થી ડિસેમ્બર ૨૦૦૩ સુધી સહાયક તરીકે હરીફ નંબર ૩ ભારત સિલિકા સેન્ડ, ચિખોદરા, ગોધરામાં કામ કરી રહ્યો હતો.

નીચે આંક ૨૪/૧ સહાયક નિયામક, ઔદ્યોગિક સલામતી અને આરોગ્ય, ગોધરાએ નિયામક, ઔદ્યોગિક સલામતી અને આરોગ્ય, ગુજરાત રાજ્ય, અમદાવાદને આ પત્રમાં ૫/૭/૨૦૦૮ ના રોજ પત્ર

લખ્યો છે, જેમાં સંબંધિત કામદાર લાલજી સાદિયા કામોદનું નામ સીરીયલ નંબર ૧૦ પર ભારત સિલિકા સેન્ડ, ચિખોદરા, ગોધરાના કર્મચારી તરીકે સામેલ છે.અને તેની સામે 'આ કાર્યાલય સમક્ષ ૫/૭/૦૮ તારીખના પત્રના આધારે એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે કામદારએ ફેક્ટરીમાં કામ કર્યું નથી', આપું સમર્થન કરવામાં આવે છે.

નીચે આંક ૨૪/૨ શ્રી બિહારીરામ, સહાયક નિયામક [CPIO] એ શ્રી મોહિત ગુપ્તા, નવી દિલ્હી દ્વારા આરટીઆઈ અરજીના સંદર્ભમાં ૭/૧૦/૨૦૦૮ તારીખના પત્ર સાથે આંક ૨૪/૩ ની સૂચિ સંલગ્ન કરી છે જેમાં સંબંધિત કામદારનું નામ સીરીયલ નંબર ૨૬ લાલસિંહ એસ પર દેખાય છે, અને કાર્યસ્થળ ભારત સિલિકા દર્શાવવામાં આવ્યું છે.અને રોગો સિલિકોસિસ દર્શાવવામાં આવ્યા છે.

નીચે ૩૬ ઇ. એસ. આઈ. કોર્પોરેશનની પેટા પ્રાદેશિક કચેરીનું આંક કરો, વડોદરા આસિસ્ટન્ટ ડિરેક્ટર [સી. પી. આઈ. ઓ.] શ્રી બિહારીરામે શ્રી જગદીશ પટેલ નામના વ્યક્તિને લખેલા તેમના પત્રમાં આર. ટી. આઈ. અધિનિયમ હેઠળની માહિતી પૂરી પાડી છે, જેમાં 'ઇન્સ. લાલસિંહ સાધા ગરાસિયાનો નંબર ભારત સિલિકા દ્વારા કાર્યરત ૭૦૮૪૬૬૧ છે.ગોધરા પર 'એટલે કે અરજદારને જ્ઞાપવામાં આવેલો વીમા નંબર ૭૦૮૪૬૬૧

છે.

એક્ઝિઝિટ ૧૮/૧ શાખા મેનેજરની નીચે વિરોધી કોર્પોરેશન વતી, કલોલએ નિરીક્ષણ અહેવાલ દાખલ કર્યો છે, જેમાં મેનેજરે ૧/૮/૨૦૦૮ ના રોજ નિરીક્ષણ કર્યું હતું. અને જોડાણની નીચે-૨ ફોર્મ લાલસિંહ સાદિયા કામોદનું નામ નોંધવામાં આવ્યું છે, સંસ્થાના નામે ભારત સિલિકા રેતી લખવામાં આવી છે. વીમા નંબર ફાળવવામાં આવ્યો નથી, તે સેવામાં નથી, અને 'સિલિકોસિસનો શંકાસ્પદ કેસ' લખવામાં આવ્યો છે, જ્યારે ભારત સિલિકા સેન્ડ તારીખ વગરનો પત્ર જે શાખા વ્યવસ્થાપક, ઇ. એસ. આઈ. સી., કલોલને છે અને તેમાં લખવામાં આવ્યું છે કે, 'તમારા કાર્યાલય તારીખ ૨૭/૮/૨૦૦૮ ના પત્ર નંબર ૩૮-બી. ઓ.- કે. એલ. એલ.-પી. ડી.-૨૦૦૮ ના સંદર્ભમાં અને તેમાંથી છાસિયા ગામના રહેવાસી શ્રી લાલસિંહ સાદિયા કામોદે અમારા કારખાનામાં ક્યારેય કામ કર્યું નથી.' જેમ જણાવવામાં આવ્યું છે.

આમ, જ્યારે ESIC, કલોલના મેનેજરે ૧/૮/૨૦૦૮ ના રોજ મુલાકાત લીધી ત્યારે તેમણે સંબંધિત કામદારનું નામ નોંધ્યું હતું, અને તેમના કામનું સ્થળ ભારત સિલિકા સેન્ડ હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું હતું, અને 'સેવામાં નથી' પ્રવેશ કર્યો હતો, જ્યારે ભારત સિલિકા સેન્ડ કંપનીએ

જણાવ્યું હતું કે તેમણે તેમના તારીખ વગરના પત્ર દ્વારા તેમની સંસ્થામાં ક્યારેય કામ કર્યું નથી અને ખોટું નિવેદન આપ્યું છે, આ માનવા માટે કોઈ કારણ નથી. કારણ કે નીચે આંક ૨૬/૧ નાયબ નિયામક શ્રી બિહારી રામે આર. ટી. આઈ. અરજીના સંદર્ભમાં શ્રી જગદીશ પટેલ, વડોદરાને ૨૭/૨/૨૦૧૩ ના રોજ એક પત્ર લખ્યો છે અને આંક ૨૬/૪ પર સંલગ્ન ચાદીમાં સંબંધિત અરજદારનું નામ સીરીયલ નંબર ૨૬ પર દેખાય છે અને ઉપરોક્ત નામ "લાલસિંહ એસ" છે, અને કાર્યસ્થળ ભારત સિલિકા દર્શાવવામાં આવ્યું છે, અને રોગો સિલિકોસિસ દર્શાવવામાં આવ્યા છે. સૂચિમાં એલ અક્ષરથી શરૂ થતું બીજું કોઈ નામ નથી. જ્યારે કે આ જ કામદારનું નામ જુદી જુદી જગ્યાએ 'લાલસિંહ સાદિયા કામોદ', 'લાલજી સાદિયા કામોદ' વગેરે તરીકે દર્શાવવામાં આવ્યું છે. આમ એવું માનવા માટે કારણો છે કે સંબંધિત કામદારનું સાચું નામ નાયબ નિયામક, ઇ. એસ. આઈ. દ્વારા ઉપરોક્ત અક્ષર "લાલસિંહ સાદિયા ગરસિયા" માં બતાવ્યા પ્રમાણે છે, અને તેને વીમા નંબર ૭૦૮૪૬૬૧ ફાળવવામાં આવ્યો છે. આમ, વિરોધી કોર્પોરેશન પોતે જાણે છે કે આ કામદાર ભારત સિલિકા રેતીમાં કામ કરતો હતો, પરંતુ સંસ્થા આ હકીકતને નકારી રહી છે અને વિરોધાભાસ પેદા કરી રહી છે. વધુમાં, વિરોધી સાક્ષીએ તેની કોસ એક્ઝામિનેશનમાં એ હકીકત સ્વીકારી છે કે બિહારીરામ ઇએસઆઈના ડિરેક્ટર છે. એક્ટિવિટી ૨૪/૩ સીરીયલ નંબર ૨૬ માં અરજદારનું નામ

દેખાઈ રહ્યું છે, અને એવું લાગે છે કે તેને સિલિકોસિસ છે.

આમ, ઉપરોક્ત હકીકતોને ધ્યાનમાં રાખીને એવું જણાય છે કે સંબંધિત કામદાર ભારત સિલિકા સેન્ડ, ચિખોદરા, ગોધરામાં કામ કરતો હતો અને આ સંસ્થા ઇ. એસ. આઈ. અધિનિયમ હેઠળ સૂચિત વિસ્તારો હેઠળ આવે છે, તેથી ઉપરોક્ત અધિનિયમ હેઠળ તે વિરોધી નિગમ દ્વારા આવરી લેવામાં આવે છે, અને તે જ સમયે વિરોધી નિગમની જવાબદારી છે કે જોખમી પ્રકૃતિના કાર્યોમાં કામ કરતા તમામ કામદારોને ઇ. એસ. આઈ. અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ વીમા દ્વારા સુરક્ષિત રાખવા જોઈએ, અને તે માટે સંસ્થા પાસેથી યોગદાન વસૂલવું જોઈએ, અને કામદારોને વીમા કવર પૂરું પાડવું જોઈએ અને તેમને વીમા નંબર અને આઈ-કાર્ડ પૂરું પાડવું જોઈએ, પરંતુ વિરોધી નિગમે સંસ્થામાં કામ કરતા કામદારોના નામ મેળવ્યા હતા અને તેઓ ક્યાં કામ કરતા હતા તે એન્ટ્રી તેમના રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ છે, પરંતુ તેમને વીમા નંબર ફાળવવામાં આવ્યો નથી કે જારી કરાયેલ કાર્ડ નથી. આમ, વિરોધી નિગમે તેની નૈતિક ફરજો બજાવી નથી અને સંબંધિત કર્મચારીએ તેને થયેલી ગંભીર શારીરિક ઇજાઓને કારણે કામ પર આવવાનું બંધ કરી દીધું છે, તેથી વિરોધી નંબર ૩ સંસ્થાએ જણાવ્યું છે કે સંબંધિત કર્મચારી તેમની સંસ્થામાં કામ કરતો ન હતો. કારણ કે સહાયક નિયામક, ઔદ્યોગિક સલામતી અને આરોગ્ય,

ગોધરાએ ૫/૭/૨૦૦૮ ના રોજ નિયામક, ઔદ્યોગિક સલામતી અને આરોગ્ય, ગુજરાત રાજ્ય, અમદાવાદને પત્ર લખ્યો હતો અને સીરીયલ નંબર ૨૬ પર સંબંધિત કામદારનું નામ લખેલું છે અને તેના નામની સામે સમર્થન આપ્યું છે કે કાર્યાલયે તેમના ૫/૭/૨૦૦૮ ના પત્રમાં માહિતી આપી છે કે સંબંધિત કર્મચારીએ તેમના સ્થાને કામ કર્યું નથી.’ અને નીચે આંક ૩૮/૨ ભારત સિલિકા સેન્ડે શાખા વ્યવસ્થાપક, ESIC, કલોલને તારીખ વગરનો પત્ર લખ્યો છે અને તેમાં લખ્યું છે કે, ‘તમારા કાર્યાલય પત્ર નંબર ૩૮-BO-KLL-PD-૨૦૦૮ તારીખ ૨૭/૮/૨૦૦૮ ના સંદર્ભમાં અને તેમાંના કામદારોની સંલગ્ન સૂચિ ગામના છાસિયા નિવાસી શ્રી લાલસિંહ સાદિયા કામોદે અમારી ફેક્ટરીમાં ક્યારેય કામ કર્યું નથી.’ જેમ જણાવવામાં આવ્યું છે.જ્યારે કે અરજદાર તેમની સંસ્થામાં ૨૦૦૨ થી ૨૦૦૩ સુધીના સમયગાળા દરમિયાન કામ કર્યું હોવાનો દાવો કરે છે.

આમ, સંબંધિત સમયે કોર્પોરેશન દ્વારા લેવામાં આવેલી કાર્યવાહી કરવામાં આવી ન હતી અને તેમના અધિકારક્ષેત્રમાં આવેલી સંસ્થાઓ અને તેમાં કામ કરતા કામદારોની સાચી હકીકતો એકત્રિત કરવી જોઈએ અને રેકૉર્ડ પર રાખવી જોઈએ, જેમાં તેઓ તેમની ફરજોમાં નિષ્ફળ ગયા હતા અને જો કે આ કામદારનું નામ ત્યાં રેકૉર્ડ પર છે, તો પછી એ સાબિત કરવાનો પણ પ્રયાસ કર્યો કે ઉપરોક્ત કર્મચારીએ ક્યારેય સંસ્થામાં કામ

કર્યું નથી, એવું માનવાનું કોઈ કારણ નથી.

આમ, તે સ્પષ્ટ રીતે સાબિત થાય છે કે સંબંધિત કર્મચારીએ ૨૦૦૨ થી ૨૦૦૩ ના સમયગાળા દરમિયાન કંપનીમાં કામ કર્યું છે અને જોખમી કહી શકાય તેવું કામ કર્યું છે, અને તે સાબિત થાય છે કે કામદારનો એમ્પ્લોયર વિરોધી નંબર ૩ હતો. વિરોધી કોર્પોરેશન દ્વારા આપવામાં આવેલી માહિતી વિરોધી દ્વારા ખોટી સાબિત થતી નથી. આમ, આ બંને મુદ્દાઓનો જવાબ હકારાત્મકમાં આપવામાં આવે છે.”

૧૫. મુદ્દા નંબર ૩ અને ૪ નો જવાબ નીચે મુજબ આપવામાં આવ્યો હતો;

“અંક નંબર ૩ અને અંક નંબર ૪

શું વિરોધી સાબિત કરે છે કે, ઇ. એસ. આઈ. કાયદો, ૧૯૪૮ વિરોધી નંબર ૩ ને લાગુ પડતો નથી?

શું આ કારણોસર કે વિરોધી નંબર ૩ એ માત્ર આ કારણોસર યોગદાન ચૂકવ્યું ન હતું કે માનનીય અદાલત પાસે આ અરજીનો ચુકાદો આપવાનો

અધિકારક્ષેત્ર નથી?

આ મુદ્દાઓને ધ્યાનમાં રાખીને, ઇ. એસ. આઇ. કોર્પોરેશનની પેટા પ્રાદેશિક કચેરી, વડોદરા આસિસ્ટન્ટ ડિરેક્ટર [સી. પી. આઇ. ઓ.] ના ઇશ્યૂ નંબર ૧ માં, શ્રી બિહારીરામે તેમની આર. ટી. આઇ. અરજી હેઠળ શ્રી જગદીશ પટેલ નામના વ્યક્તિને ૭/૧૦/૨૦૦૯ અને ૨૭/૨/૨૦૧૩ એક્ઝિબિટ ૩૩ ના પત્ર દ્વારા માહિતી પૂરી પાડી છે, જેમાં સંબંધિત કામદાર ગોધરાના ચિખોદરા સ્થિત ભારત સિલિકા ફેક્ટરીમાં કામ કરે છે. ઇ. એસ. આઇ. અધિનિયમ અનુસાર સંબંધિત કામદારનો વીમા નંબર ૭૦૮૪૬૬૧ છે. તે સિલિકોસિસ નામના વ્યવસાયિક રોગોથી પીડાય છે, આમ તે સ્થાપિત થાય છે કે ઇ. એસ. આઇ. કાયદો આ બાબતમાં વિરોધી નંબર ૩ સંસ્થાને લાગુ પડે છે, અને તેથી કામદારને વીમો કરાવવાની અને યોગદાન એકત્રિત કરવાની જવાબદારી વિરોધી નિગમની હતી. આ બાબતમાં હરીફ કોર્પોરેશને સોગંદનામું દાખલ કર્યું છે અને કોસ એક્ઝામિનેશનમાં હરીફ કોર્પોરેશનના સાક્ષીએ સ્વીકાર્યું છે કે, 'હરીફ નંબર ૩ કંપની ગોધરા નાદ ઇ. એસ. આઇ. એક્ટ, ૧૯૪૮ પર સ્થિત છે, જે હરીફ નંબર ૩ કંપનીને લાગુ પડે છે, નોકરીદાતાએ દરેક કામદારના ઇ. એસ. આઇ. એક્ટ હેઠળ ઘોષણા ફોર્મ દાખલ કરવું પડશે, કામદારોનું ઇ. એસ. આઇ. ફોર્મ ભરવામાં આવ્યું

છે કે નહીં તે ઇ. એસ. આઈ. કોર્પોરેશનની જવાબદારી છે.કામદારનું ઘોષણા પત્રક ભર્યા પછી ઇ. એસ. આઈ. કાર્ડ બહાર પાડવાનું હોય છે.

ઉપરાંત, ૨૦૦૩ (૯૭) એફએલઆર-૫૭૭ ભાર્ગત એન્જીનરિંગ વિરુદ્ધ આર રંગાનીકીમાં નોંધાયેલા ચુકાદામાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો છે કે, જો ફેક્ટરી સૂચિત વિસ્તારમાં સ્થિત છે, તો તેને આવરી લેવાની જવાબદારી ઇએસઆઈની છે.ઉપરોક્ત ચુકાદાને ધ્યાનમાં રાખીને જે કંપનીમાં સંબંધિત અરજદાર કામ કરી રહ્યો હતો તે કંપની પણ ઇ. એસ. આઈ. કાયદાની જોગવાઈઓ હેઠળ જાહેર કરાયેલા સૂચિત ક્ષેત્રો હેઠળ આવતી હતી, તો તેને આવરી લેવાની જવાબદારી ઇ. એસ. આઈ. કોર્પોરેશનની છે.અને કોર્પોરેશનના સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે ઇ. એસ. આઈ. કાયદાની જોગવાઈઓ વિરોધી નંબર ૩ ને લાગુ પડે છે, તેમણે એમ પણ કહ્યું છે કે સંસ્થાએ કામદારનું ઇ. એસ. આઈ. ફોર્મ દાખલ કર્યું છે કે નહીં, તે ચકાસવાની જવાબદારી ઇ. એસ. આઈ. કોર્પોરેશનની છે.અને કામદારનું ઘોષણા પત્રક ભર્યા પછી ઇ. એસ. આઈ. કાર્ડ બહાર પાડવું પડે છે.આમ, કાયદાની જોગવાઈઓ અનુસાર ઇ. એસ. આઈ. કોર્પોરેશનની જવાબદારી છે કે તે ઇ. એસ. આઈ. અધિનિયમ, ૧૯૪૮ હેઠળ સંબંધિત સંસ્થાઓને આવરી લે અને ઇ. એસ. આઈ. અધિનિયમ અનુસાર તેમાં કામ કરતા કામદારોના ઘોષણા ફોર્મ ભરે અને ત્યારબાદ

તેમને કાર્ડ જારી કરવું એ પણ વિરોધી કોર્પોરેશનની ફરજ છે.સંબંધિત સંસ્થા પાસેથી યોગદાનની વસૂલાત કરવાની જવાબદારી પણ હરીફ કોર્પોરેશનની છે.આમ, વિરોધી નંબર ૩એ તેમનું યોગદાન ચૂકવ્યું હતું કે નહીં તે ચકાસવાની જવાબદારી કોર્પોરેશનની છે.આમ, ઉપરોક્ત તમામ હકીકતોને ધ્યાનમાં રાખીને સંબંધિત સંસ્થા ઇ. એસ. આઇ. અધિનિયમ, ૧૯૪૮ હેઠળ આવે છે અને તેમાં કામ કરતા કામદારો કાયદેસર રીતે વીમો લેવાનો હકદાર છે, અને આ રીતે આ અદાલતને પણ આ અરજીનો ચુકાદો આપવાનો અધિકારક્ષેત્ર છે, આમ વિરોધી કોર્પોરેશન ઇશ્યૂ નંબર ૩ અને ઇશ્યૂ નંબર ૪ તેમની તરફેણમાં સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યું છે, આમ આ મુદ્દાઓનો જવાબ નકારાત્મકમાં આપવામાં આવે છે.”

૧૬. મુદ્દા નંબર ૫ નો જવાબ નીચે મુજબ આપવામાં આવ્યો હતો;

“મુદ્દો નંબર ૫

શું વિરોધી સાબિત કરે છે કે, અરજદારને પ્રતિસ્પર્ધી નંબર ૩ સંસ્થામાં તેની સેવા દરમિયાન સિલિકોસિસનો ચેપ લાગ્યો નથી?

આ મુદ્દાને ધ્યાનમાં રાખીને સહાયક નિયામક, ઔદ્યોગિક સુરક્ષા અને

આરોગ્ય, ગોધરાએ નિયામક, ઔદ્યોગિક સુરક્ષા અને આરોગ્ય, ગુજરાત રાજ્ય, અમદાવાદને ૫/૭/૨૦૦૮ ના રોજ પત્ર લખ્યો છે અને ઉપરોક્ત પત્રમાં આ કામદારનું નામ ભારત સિલિકા રેતી, ચિખોદરા, ગોધરામાં કામ કરતો હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું છે.નીચે આંક ૨૪/૨ શ્રી બિહારીરામ, સહાયક નિયામક [CPIO] એ શ્રી મોહિત ગુપ્તા, નવી દિલ્હી દ્વારા આરટીઆઈ અરજીના સંદર્ભમાં તેમના ૭/૧૦/૨૦૦૮ ના પત્ર સાથે 'સિલિકોસિસ વ્યવસાયિક રોગથી પીડાતા વીમાધારક વ્યક્તિઓની સૂચિ' આ યાદીમાં સંલગ્ન યાદીમાં સંબંધિત કામદારનું નામ સીરીયલ નંબર ૨૬ પર આપવામાં આવ્યું છે, અને ભારત સિલિકા મિલમાં કામ કરતા તેમના નામની સામે દર્શાવવામાં આવ્યું છે. ઇ. એસ. આઈ. કોર્પોરેશનના આંક ૧૮/૧ અહેવાલમાં હરીફ કોર્પોરેશન વતી કલોલ ઓફિસ શાખા મેનેજરે તેમની મુલાકાત દરમિયાન સંબંધિત કામદાર વિશે અહેવાલ આપ્યો હતો, અને કામદારનું નામ, જ્યાં તે કામ કરતો હતો તે ભારત સિલિકા રેતી સંસ્થાએ વીમા નંબર ફાળવ્યો ન હતો, અને 'રોજગારમાં નથી' શબ્દોનો ઉપયોગ કર્યો હતો.આનો અર્થ એ થયો કે વ્યવસ્થાપકની મુલાકાત સમયે સંબંધિત કામદાર નોકરીમાં ન હતો.મેનેજરે તેમના અહેવાલમાં 'સિલિકોસિસનો શંકાસ્પદ કેસ' શબ્દોનો ઉપયોગ કર્યો છે.આ અહેવાલ બનાવતી વખતે વ્યવસ્થાપકને ખબર હતી કે જે સંસ્થામાં કામદાર કામ કરતો હતો તેને અન્ય કોઈ બીમારીઓ હોઈ

શકે છે અથવા ન પણ હોઈ શકે પરંતુ તેને સિલિકોસિસ રોગનો ચેપ લાગશે.તેઓ પોતે ડૉક્ટર નથી પરંતુ તેમના અહેવાલમાં તેમણે સીધું લખ્યું નથી કે સિલિકોસિસ રોગ થાય છે પરંતુ શંકાસ્પદ શબ્દનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે અને પરોક્ષ રીતે સિલિકોસિસ રોગોને દાખલ કરવામાં આવે છે.અરજદાર વતી તેના નિવેદનમાં એમ પણ જણાવવામાં આવ્યું છે કે આ સંસ્થામાં સિલિકા પથ્થરને કચડી નાખવાનું કામ કરવામાં આવ્યું હતું અને પાવડરનું ઉત્પાદન કરવામાં આવ્યું હતું.સિલિકા પથ્થરો કાચા માલ તરીકે વપરાય છે.ઉત્પાદન પ્રક્રિયા દરમિયાન સિલિકાની ધૂળ ઉડતી જોવા મળે છે.અરજદાર વિરોધી સંસ્થા નંબર ૩ માં સહાયક તરીકે કામ કરે છે, તેથી તે કોલુંમાં સિલિકા પથ્થરો મૂકવાનું, મશીનમાંથી પાવડર કાઢવાનું, થેલીઓ ભરવાનું, થેલીઓનું વજન કરવાનું અને તેમને સીવણ કરવાનું અને થેલીઓને યોગ્ય રીતે ગોઠવવાનું કામ કરી રહ્યો હતો.અરજદાર દરરોજ ૧૨ કલાકની પાળીમાં કામ કરતો હતો, અને તેને કંપની દ્વારા કંપનીમાં રહેવા માટે એક ઓરડો આપવામાં આવ્યો હતો.આમ, સંબંધિત કામદાર સિલિકા પથ્થરોને કચડવાનું કામ કરી રહ્યો હતો અને સંસ્થા દ્વારા કામદારને રોકવામાં આવ્યો હતો, આ ન માનવાનું કોઈ કારણ નથી.

હવે, સિલિકોસિસ રોગોના સંકોચનને લગતી દલીલોના અવલોકન પર

પછી ઈ. એસ. આઈ. અધિનિયમ નિયમોની જોગવાઈઓ અનુસાર અને એન. આઈ. ઓ. એચ. અહેવાલ મુજબ શંકાસ્પદ સિલિકોસિસ જણાવવામાં આવ્યું છે.તેનું નિદાન સિલિકોસિસ તરીકે થતું નથી.અરજદારને શંકાસ્પદ સિલિકોસિસ હતું તેથી ઈ. એસ. આઈ. નિયમન ૧૯૫૦ નિયમન ૭૦ મુજબ તેની વિશેષ તબીબી બોર્ડ દ્વારા તપાસ કરવી પડશે.વર્તમાન કિસ્સામાં અરજદારને વિશેષ તબીબી બોર્ડમાં મોકલવામાં આવતો નથી.જ્યારે અરજદારને સ્પેશિયલ મેડિકલ બોર્ડમાં મોકલવામાં ન આવે અને તેને સિલિકોસિસનો ચેપ લાગ્યો હોવાનું કોઈ નિદાન ન થાય ત્યારે ઈ. એસ. આઈ. કોર્ટ તેને વ્યવસાયિક રોગો સિલિકોસિસ માટે વળતર આપવાનો આદેશ આપી શકતી નથી.

જ્યારે અરજદાર વતી એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે વિરોધી કોર્પોરેશન મેન્યુઅલ પેજ નંબર ૧૫૨ L જ.૬૯ A માં ૨૫/૨/૧૯૯૨ ના રોજ યોજાયેલી કોર્પોરેશનની બેઠકમાં સેવાની શરતોમાં છૂટછાટના વડા હેઠળ એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે જો કોઈ વ્યક્તિએ ભાગ C માં સમાવિષ્ટ વ્યવસાયિક રોગો માટે ઓછામાં ઓછા લાયકાત સમયગાળા કરતાં ઓછું કામ કર્યું હોય તો પણ આવા વ્યક્તિને વ્યવસાયિક રોગો થઈ શકે છે.જે અહીં નીચે મુજબ છે.

“સેવાની સ્થિતિમાં રાહત.

એલ. જ.કલ A. ભાગ સીમાં સમાવિષ્ટ વ્યવસાયિક રોગો માટે ઉપર ઉદ્દેખિત સમયગાળાઓએ તે પીડિતોને મુશ્કેલી ઊભી કરી હતી જેઓ રોજગારના લઘુતમ લાયકાતના સમયગાળાને પૂર્ણ કરતા ન હતા.કોર્પોરેશને રપ/ર/૧૯૯૨ ના રોજ યોજાયેલી તેની બેઠકમાં ભાગ સી હેઠળ રોગો માટે રોજગારનો સમયગાળો નક્કી કરીને અગાઉ પસાર કરાયેલા તેના ઠરાવમાં નીચેની જોગવાઈ ઉમેરવાનો સંકલ્પ કર્યો હતો:

જો તે સાબિત થાય કે ઇ. એસ. આઈ. અધિનિયમ, ૧૯૪૮ની ત્રીજી અનુસૂચિના ભાગ સીમાં નિર્દિષ્ટ કોઈપણ રોજગારમાં વધુ નોકરીદાતાઓમાંથી એકની સેવામાં હોય તેવા કર્મચારીને સતત સમયગાળા દરમિયાન તે રોજગાર માટે વિશિષ્ટ વ્યવસાયિક રોગ તરીકે તેમાં નિર્દિષ્ટ રોગનો ચેપ લાગ્યો હોય, જે તે રોજગાર માટે નિગમ દ્વારા નિર્દિષ્ટ સમયગાળા કરતાં ઓછો હોય, અને,

રોજગારમાંથી અને તે દરમિયાન રોગ ઉદભવ્યો હોય, તો આવા રોગનો ચેપ લાગવો એ ઇ. એસ. આઈ. અધિનિયમ, ૧૯૪૮ની કલમ પર-એ ના અર્થમાં 'રોજગારની ઈજા' માનવામાં આવશે.”

આમ, જ્યારે કોર્પોરેશન મેન્યુઅલ પેજ નંબર ૧૫૨ L ૪-૬૯ A માં ૨૫/૨/૧૯૯૨ ના રોજ યોજાયેલી કોર્પોરેશનની બેઠકમાં સેવાની શરતોમાં છૂટછાટના વડા હેઠળ એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે જો કોઈ વ્યક્તિએ ભાગ C માં સમાવિષ્ટ વ્યવસાયિક રોગો માટે ઓછામાં ઓછા લાયકાત સમયગાળા કરતાં ઓછા સમય માટે કામ કર્યું હોય તો પણ આવા વ્યક્તિને વ્યવસાયિક રોગોનો ચેપ લાગી શકે છે.કોર્પોરેશન વતી તેમની લેખિત દલીલોમાં કહેવામાં આવ્યું છે કે કામદારોએ છ મહિના સુધી સતત કામ કર્યું હોવું જોઈએ.આમ, તે સાબિત થતું નથી કે જો કોઈ વ્યક્તિએ છ મહિના સુધી સતત કામ ન કર્યું હોય તો સિલિકોસિસનો ચેપ લાગી શકતો નથી.વધુમાં, આ બાબતે અવલોકન કર્યા પછી સંબંધિત અરજદારે ૧૨/૬/૨૦૦૭ ના રોજ વળતરનો દાવો કરતી અરજી કરી છે, અને તે સમયે પણ તેણે જણાવ્યું છે કે વિરોધી નંબર ૩ સંસ્થામાં કામ કરતી વખતે તેણે સિલિકોસિસનો કરાર કર્યો હતો.કોર્પોરેશન દ્વારા ઉપરોક્ત સુધારો ૨૫/૧૨/૧૯૯૨ ના રોજ યોજાયેલી તેની બેઠકમાં કરવામાં આવ્યો હતો, એટલે કે આ સુધારા દ્વારા જ્યારે કામદારોએ ઉપરોક્ત સમયગાળા દરમિયાન વળતરનો દાવો કર્યો હતો ત્યારે લગભગ ૧૪ થી ૧૫ વર્ષનો સમય પસાર થઈ ગયો હતો અને તેમ છતાં કોર્પોરેશનના સંબંધિત અધિકારીને ખબર નથી કે ૧૨૦ દિવસથી ઓછા સમયગાળા માટે પણ વ્યવસાયિક રોગોનો ચેપ લાગી શકે છે.જ્યારે

અરજદારે જણાવ્યું હતું કે તેણે વ્યવસાયિક રોગોનો કરાર કર્યો છે અને વળતર માટે ઇ. એસ. આઈ. અધિનિયમ હેઠળ અરજી કરી છે, ત્યારે કોર્પોરેશને એક જવાબદાર અધિકારી તરીકે આવી અરજીની ચકાસણી કરવી જોઈએ, અને જે ઉદ્દેશ સાથે ઇ. એસ. આઈ. સી. ની રચના કરવામાં આવી છે તે ઉદ્દેશ યોગ્ય રીતે પ્રાપ્ત થવો જોઈએ. જ્યારે ઉપરોક્ત કેસમાં નિગમે સંબંધિત અરજદાર દ્વારા તારીખ ૧૨/૬/૨૦૦૭ ની અરજીના સંદર્ભમાં કોઈ કાર્યવાહી કરી નથી, તેથી અરજદારે ન્યાય માટે અદાલતનો આશરો લેવો પડ્યો હતો, આમ બેજવાબદાર કૃત્ય કરવામાં આવે છે, આ ન માનવાનું કોઈ કારણ નથી. કોર્પોરેશન દ્વારા રજૂ કરાયેલા ૭૩ કામદારોના નિવેદનમાં જે કામદારોને સિલિકોસિસનો ચેપ લાગ્યો હતો તેમાંથી ૩૨ કામદારો મૃત્યુ પામ્યા છે, આમ પુરાવાઓની ગેરહાજરીમાં અરજદાર સિલિકોસિસથી પીડાયો નથી તે માની શકાય નહીં. પ્રતિસ્પર્ધી નિગમે વળતરનો દાવો કરતી ૨૮/૫/૨૦૦૭ તારીખની અરજીના સંદર્ભમાં નિષ્ક્રિય રહી છે, અને તેઓએ કોઈ કાર્યવાહી કરી નથી, ન તો અરજદારને વિશેષ તબીબી બોર્ડ સમક્ષ મોકલવા માટે કોઈ કાર્યવાહી કરી છે અને આ બાબતમાં રજૂ કરાયેલા રેકૉર્ડમાંથી તે સ્પષ્ટ નથી. વિરોધી નિગમે કામદાર દ્વારા વિશેષ તબીબી બોર્ડને મોકલવા માટે ૧૨/૬/૨૦૦૭ તારીખની અરજી અંગે કોઈ કારણ આપ્યું નથી. સંબંધિત સમયે કોર્પોરેશને અરજદારને વિશેષ તબીબી બોર્ડને મોકલવો જોઈતો

હતો.વર્ષ ૨૦૦૭થી આજની તારીખ સુધી પણ આ મામલે કોર્પોરેશને અરજદારને વિશેષ તબીબી બોર્ડમાં મોકલવા માટે આજની તારીખ સુધી કોઈ અરજી કરી નથી.હરીફ કોર્પોરેશનના સાક્ષી પુરાવા અને હરીફ કોર્પોરેશન દ્વારા રજૂ કરાયેલા દસ્તાવેજોના અવલોકન પર તે સાબિત થાય છે કે અરજદારને સિલિકોસિસનો ચેપ લાગ્યો છે, આમ, તેને વિશેષ તબીબી બોર્ડમાં મોકલવાની ઔપચારિકતાની કોઈ જરૂર નથી.સિલિકોસિસ રોગથી પીડાતા વ્યક્તિનું મૃત્યુ નિશ્ચિત છે, તેથી શું વિરોધી કોર્પોરેશન અરજદાર કામદારના મૃત્યુની રાહ જોઈ રહ્યું હતું?જેથી વળતર ચૂકવવું ન પડે.કામદાર સહિત ૭૩ કામદારોને સિલિકોસિસ નામના રોગોનો ચેપ લાગ્યો છે, જેમાંથી ૩૨ કામદારો મૃત્યુ પામ્યા છે, આમ, ઈ. એસ. આઈ. અધિનિયમના ઉદ્દેશને ધ્યાનમાં રાખીને અરજદારને વહેલી તકે સિલિકોસિસ માટે વળતર ચૂકવવું એ વિરોધી નિગમની ફરજ બની જાય છે.આમ, વિરોધી કોર્પોરેશને તે સાબિત કરવા માટે અરજી કરી છે કે કામદારને ઉપરોક્ત સંસ્થામાં કામ કરીને સિલિકોસિસ રોગનો ચેપ લાગ્યો નથી.

પ્રતિસ્પર્ધી નિગમે જણાવ્યું છે કે, સંબંધિત કામદાર વિરોધી નંબર ૩ સંસ્થાનો કામદાર ન હતો અને તેણે ક્યારેય ત્યાં કામ કર્યું નથી.એવી દલીલ કરવા માટે કે કામદારે ભારત સિલિકા સંસ્થામાં કામ કર્યું નથી, તો

પછી ઉપર જણાવ્યા મુજબ કામદારનું નામ સંસ્થાના રેકૉર્ડમાં કેવી રીતે આવ્યું?કારણ કે નાયબ નિયામક વર્ગના ઇ. એસ. આઇ. કોર્પોરેશન અધિકારીએ આર. ટી. આઇ. અધિનિયમ હેઠળ ઉપરોક્ત માહિતી પૂરી પાડી છે, અને તેમાં સંબંધિત કામદાર વિશેની માહિતી છે.તો શું કોર્ટે માનવું જોઈએ કે આર. ટી. આઇ. અધિનિયમ હેઠળ આપવામાં આવેલી માહિતી ખોટી છે?આમ, સિલિકોસિસ રોગો કે જે કંપનીઓમાં કામ કરતા કામદાર દ્વારા સિલિકા પથ્થરોને કાચા માલ તરીકે ઉપયોગ કરીને અને તેને કચડી નાખવામાં આવે છે.જ્યારે સંબંધિત કામદારને સિલિકોસિસ નામના રોગોનો ચેપ લાગ્યો હોય, ત્યારે જ્યારે આવું નિદાન કરવામાં આવે છે ત્યારે સ્વાભાવિક રીતે એવું માનવાનું કોઈ કારણ નથી કે સંબંધિત કર્મચારીએ આવી સંસ્થામાં ક્યારેય જોખમી કામ કર્યું નથી, સામાન્ય સંજોગોમાં આવા રોગોનો ચેપ લાગવો અશક્ય છે.આમ, વિરોધી કોર્પોરેશન સંબંધિત કામદારની સાચી હકીકતો રજૂ કરવામાં અને તે સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયું છે, તેથી ઉપરોક્ત મુદ્દાનો જવાબ નકારાત્મકમાં આપવામાં આવ્યો છે.”

૧૭. મુદ્દા નંબર ૬ અને ૭ નો જવાબ નીચે મુજબ આપવામાં આવ્યો હતો;

“અંક નંબર ૬ અને અંક નંબર ૭

શું અરજદાર સાબિત કરે છે કે, વ્યવસાયિક રોગો સિલિકોસિસને કારણે તેણે ૧૦૦% કાયમી શારીરિક વિકલાંગતાનો સામનો કર્યો છે?

શું અરજદાર વર્ષ ૨૦૦૩ થી તેના વ્યવસાયિક રોગો સિલિકોસિસ ફોર હેન્ડિકેપ માટે ઇ. એસ. આઇ. અધિનિયમની જોગવાઈઓ અનુસાર વળતર મેળવવા માટે હકદાર છે?

આ મુદ્દાના સંદર્ભમાં અવલોકન પછી કોર્પોરેશન મેન્યુઅલ પેજ નંબર ૧૫૨ L ૪-૬૯ A માં ઇશ્યૂ નંબર ૩ માં ચર્ચા કરવામાં આવી છે, જે ૨૫/૨/૧૯૯૨ ના રોજ યોજાયેલી કોર્પોરેશનની બેઠકમાં સેવાની શરતોમાં છૂટછાટના શીર્ષક હેઠળ યોજવામાં આવી હતી, એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે જો કોઈ વ્યક્તિએ ભાગ C માં સમાવિષ્ટ વ્યવસાયિક રોગો માટે લઘુત્તમ લાયકાત સમયગાળા કરતાં ઓછા સમય માટે કામ કર્યું હોય તો પણ આવા વ્યક્તિને વ્યવસાયિક રોગોનો ચેપ લાગી શકે છે. આ જ મુદ્દા પર ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતે ૨૦૦૦ (૨) જી. સી. ડી. ૧૨૮૦ માં આપેલા તેના ચુકાદામાં જણાવ્યું છે કે સિલિકોસિસ રોગ મટાડતો નથી અને તે દરરોજ વધે છે. કોર્પોરેશને ૫૪ કામદારોને આજીવન ૧૦૦% વિકલાંગ વળતર ચૂકવવાનું શરૂ કર્યું છે. તેમાંથી ૨૪ કામદારો અત્યાર

સુધીમાં મૃત્યુ પામ્યા છે.આવા મૃતકોના આશ્રિતોને લાભ ન આપીને ઇ. એસ. આઈ. કાયદાનો મુખ્ય ઉદ્દેશ નિરાશ છે.ઈ. એસ. આઈ. કાયદો કામદારોના કલ્યાણ માટે ઘડવામાં આવ્યો છે.આમ, ગુજરાતની માનનીય ઉચ્ચ અદાલતે એવું પણ માન્યું છે કે, એકવાર સિલિકોસિસ રોગનો ચેપ લાગી જાય પછી તે ક્યારેય સાજો થતો નથી, તે દિવસે દિવસે વધે છે અને તેના માટે કોઈ દવા નથી.એવા સંજોગોમાં જ્યારે સંબંધિત કામદારોને સિલિકોસિસ રોગનો ચેપ લાગ્યો હોય ત્યારે ગુજરાત હાઈકોર્ટના ઉપરોક્ત ચુકાદાને ધ્યાનમાં રાખીને તેને ૧૦૦% વિકલાંગ ગણવામાં આવે છે.ઉપરાંત, માનનીય ઉચ્ચ અદાલતે ૨૦૦૦ (૨) GCD ૧૨૮૦ પ્રાદેશિક નિયામક, ESI કોર્પોરેશન વિરુદ્ધ બાબુભાઈ કાલિદાસ અને ૨૦૦૪ (૩૭) LLJ બાલુભાઈ પાટણવાડિયા વિરુદ્ધ પ્રાદેશિક નિયામક, આ કેસોમાં સિલિકોસિસ રોગો માટે ૧૦૦% વળતર ચૂકવવાનો આદેશ પસાર કર્યો હતો.આમ, જ્યારે કોર્પોરેશને તેના પત્રો અને તેની સાથે સંલગ્ન જગ્યાઓમાં જણાવ્યું છે કે સંબંધિત કામદારને આવા સંજોગોમાં સિલિકોસિસ રોગનો ચેપ લાગ્યો છે, ત્યારે ઉપરોક્ત રોગોને કારણે ઉપરોક્ત અરજદારની શારીરિક વિકલાંગતાને ૧૦૦% ગણવામાં આવે છે.અરજદારના રોગોનું નિદાન સિવિલ હોસ્પિટલ, અમદાવાદ અને નેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ઓક્યુપેશનલ હેલ્થ દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું, આમ, તેના માટે વળતરનો દાવો કરતી અરજી વિરોધી કોર્પોરેશનને

કરવામાં આવી હતી, પરંતુ વિરોધી કોર્પોરેશને વળતરની અરજી પર કોઈ કાર્યવાહી કરી નથી.કોર્પોરેશન પાસે સંબંધિત કામદારના રેકૉર્ડ હતા, તેમ છતાં અરજદારને વિશેષ તબીબી બોર્ડમાં મોકલવા માટે કોઈ કાર્યવાહી કરવામાં આવી નથી.વિરોધી કોર્પોરેશને અરજદારની અરજી પર કોઈ કાર્યવાહી કરી નથી અને પૂરતી ચકાસણી કર્યા વિના ઉપરોક્ત અરજીનો જવાબ આપ્યો નથી, જેમ કે અરજદારે તેના નિવેદનમાં પણ જણાવ્યું છે, આમ, કોર્પોરેશને બેજવાબદાર વર્તન દર્શાવ્યું છે, કોર્ટને તેના પર વિશ્વાસ ન કરવાનું કોઈ કારણ નથી, અને આવી કાર્યવાહી માટે કોર્ટને કડક આદેશ પસાર કરવાના કારણો મળે છે.હકીકતમાં જ્યારે કોર્પોરેશનના ડેપ્યુટી ડિરેક્ટર દ્વારા સ્વીકારવામાં આવે છે કે ઉપરોક્ત કામદારને સિલિકોસિસનો કરાર થયો હતો અને તેમના રેકૉર્ડના આધારે માહિતી આપવામાં આવી છે, આમ, માહિતી કોર્પોરેશન પાસે ઉપલબ્ધ છે, તેમ છતાં કોઈ મુશ્કેલી લેવામાં આવતી નથી અને કોર્પોરેશનના જવાબદાર અધિકારી દ્વારા લેવામાં આવેલી કાર્યવાહીની અવગણના કરવામાં આવે છે, આમ કોર્ટ અરજદારને સિલિકોસિસ વળતર ચૂકવવા માટે વિરોધી નંબર ૧ અને ૨ ને કાયદેસર રીતે જવાબદાર ઠેરવે છે.અને આમ ઉપરોક્ત મુદ્દો અરજદારની તરફેણમાં સાબિત થાય છે આમ બંને મુદ્દાઓનો જવાબ હકારાત્મકમાં આપવામાં આવે છે.”

૧૮. મુદ્દા નંબર ૮ નો જવાબ નીચે મુજબ આપવામાં આવ્યો હતો;

“મુદ્દો નંબર ૮

શું અરજદાર ૧૨ ટકા વ્યાજ સાથે વિકલાંગ લાભ/વળતર મેળવવા માટે
હકદાર છે?

આ મુદ્દાને ધ્યાનમાં લેતા અરજદારને સિલિકોસિસનો સામનો કરવો
પડ્યો હતો અને જે કંપનીમાં અરજદાર કામ કરતો હતો તે કંપનીમાં તેનું
પદ 'સહાયક-મજૂર' નું હતું, પછી ભલે તે ઇ. એસ. આઇ. યોજના હેઠળ
આવરી લેવામાં આવ્યો હોય કે નહીં? અને કદાચ આ ઇ. એસ. આઇ.
યોજના શું છે તે અરજદારને પણ ખબર નથી કારણ કે સંસ્થાએ સંસ્થામાં
તેમના કામ દરમિયાન તેમને કોઈ ઇ. એસ. આઇ. કાર્ડ પણ જારી કર્યું
નથી. આમ, એક મજૂર વર્ગની વ્યક્તિ કે જેને સિલિકોસિસ નામના રોગનો
ચેપ લાગ્યો છે અને ત્યારબાદ આ કારણોસર ૧૨/૬/૨૦૦૭ તારીખની
અરજી ESI કોર્પોરેશનને કરવામાં આવી હતી અને અરજી સ્વીકારવામાં
આવી નથી આમ મજૂર વર્ગના કામદારને ન્યાય માટે અદાલતનો આશરો
લેવો પડે છે અને સુનાવણી માટે વર્ષો પસાર થઈ જશે અને કદાચ તે બચી
પણ શકે છે તો શારીરિક વિકલાંગતાને કારણે તેને તેની રોજીરોટી

ક્રમાવવામાં મુશ્કેલી પડશે અથવા તેના પરિવારને અસ્તિત્વ ટકાવી રાખવા માટે સંઘર્ષ કરવો પડશે તેવી પરિસ્થિતિ સંબંધિત જવાબદાર અધિકારી દ્વારા ઊભી કરવામાં આવી છે જેણે પૂરતું ધ્યાન આપ્યું ન હતું અને પૂરતી ચકાસણી વિના [કારણ કે કોર્પોરેશનના રેકૉર્ડ્સ પર પણ તે સ્પષ્ટ છે કે કામદાર સિલથી પીડાય છે. આ સ્વીકારવામાં આવે છે અને એક ગંભીર ફરજમાં બેદરકારી દર્શાવવામાં આવે છે, અને વર્ષ ૨૦૦૭ થી આવી બેદરકારી માટે સંબંધિત કામદાર વળતર મેળવવાનો હકદાર હોવા છતાં તેણે આવા વળતરની ચુકવણીનો ઇનકાર કર્યો છે, અને ઇ. એસ. આઈ. અધિનિયમના પ્રામાણિક ઉદ્દેશ્યને નુકસાન પહોંચાડવાનું અને તેના ઉદ્દેશ્યને પ્રાપ્ત કરવાનું કૃત્ય કર્યું છે, આમ જો આવા જવાબદાર અધિકારી પાસેથી ૧૨ ટકા વળતર વસૂલવામાં આવે અને સંબંધિત કામદારને ચૂકવવામાં આવે તો અદાલત તેને યોગ્ય માને છે, જેથી આવી ભૂલને કારણે આવા વ્યાજનો બોજ સરકાર પર ન પડે.આમ છતાં, આ અદાલત પાસે આવી સજા લાદવાનો અધિકારક્ષેત્ર નથી, તેથી આવા આદેશો પસાર કરી શકાતા નથી, પરંતુ વિલંબને ધ્યાનમાં રાખીને અને જ્યારે ઉપરોક્ત રોગ મટાડી શકાતો નથી, અને દિવસે દિવસે તે વધતો જાય છે ત્યારે પીડિત વ્યક્તિને મદદરૂપ થવાને ધ્યાનમાં રાખીને અરજદાર કામદારને ૮ ટકા વ્યાજ ચૂકવવું યોગ્ય રહેશે.તેથી મુદ્દા નંબર ૮ નો જવાબ અંશતઃ હકારાત્મકમાં આપવામાં આવ્યો છે.”

૧૯. મુદ્દા નંબર ૯ નો જવાબ નીચે મુજબ આપવામાં આવ્યો હતો;

“મુદ્દો નંબર ૯

શું ઇ. એસ. આઈ. અધિનિયમ ૧૯૪૮ની જોગવાઈઓ અનુસાર અરજદાર દર મહિને વિકલાંગ લાભ/વળતર મેળવવા માટે હકદાર છે?

ઉપરોક્ત મુદ્દાઓમાં ચર્ચા કરવામાં આવી છે કે જ્યારે તે સ્થાપિત થાય છે કે સંબંધિત અરજદારે તેની અરજીમાં જણાવ્યું છે કે તેને સંસ્થા નંબર ૩ માં કામ કરતી વખતે સિલિકોસિસ રોગનો ચેપ લાગ્યો છે, અને આ રોગો અસાધ્ય છે, તેનો ઉપચાર કરી શકાતો નથી, અને દિવસે દિવસે તે વધતો જાય છે, આ રોગો માટે કોઈ દવાઓ નથી, એવા સંજોગોમાં હવે સંબંધિત અરજદાર આ રોગોથી સંપૂર્ણપણે મુક્ત થઈ શકશે નહીં અને પોતાની આજીવિકા કમાવવા માટે સક્ષમ બનશે નહીં, આ વાત પર વિશ્વાસ ન કરવાનું કોઈ કારણ નથી.આ સંજોગોમાં અરજદાર કામદાર ઇ. એસ. આઈ. અધિનિયમ, ૧૯૪૮ હેઠળ વિકલાંગ લાભ/વળતર મેળવવા માટે હકદાર બને છે અને તે મુજબ વિરોધી નિગમે વળતર ચૂકવવું જોઈએ.ઉપરોક્ત મુદ્દાનો નિર્ણય પણ અરજદારની તરફેણમાં કરવામાં

આવે છે તેથી આ મુદ્દાનો જવાબ હકારાત્મકમાં આપવામાં આવે છે.”

૨૦. ૧૦ નંબરના મુદ્દાનો જવાબ નીચે મુજબ આપવામાં આવ્યો હતો;

“મુદ્દો નંબર ૧૦

શું અરજદાર સંયુક્ત રીતે અને ગંભીર રીતે વિરોધીઓ પાસેથી ખર્ચ મેળવવા માટે હકદાર છે?

અવલોકન પર ઉપરોક્ત મુદ્દાના સંદર્ભમાં, ઉપરોક્ત મુદ્દાઓમાં થયેલી ચર્ચાઓ અનુસાર તે સાબિત થાય છે કે સંબંધિત કામદાર ભારત સિલિકા, ગોધરા કંપનીમાં કામ કરતો હતો અને કાચા માલ તરીકે સિલિકા પથ્થરોનો ઉપયોગ કરતો હતો, અને પથ્થરને કચડવાના કામમાં રોકાયેલો હતો અને તે તેના સીધા સંપર્કમાં હતો અને તેથી તેને સિલિકોસિસ નામના રોગોનો ચેપ લાગ્યો હતો.આવા જોખમી કામમાં અરજદારની એમ્પ્લોયર કંપનીએ અરજદારના શારીરિક સ્વાસ્થ્યની જાળવણી માટે કોઈ સલામતીનાં પગલાં લીધાં નથી જેથી ઓછામાં ઓછું જોખમ રહે, અને કોઈ ઉપકરણો પૂરા પાડ્યા નથી, તે રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓમાંથી પણ દેખાતું નથી, અને બંને પક્ષો વતી આવી કોઈ

રજૂઆત પણ કરવામાં આવી નથી અને આમ એવું માનવા માટે કારણો છે કે સંબંધિત અરજદાર આવા જોખમી કામ સાથે સીધા સંપર્કમાં હતો અને તેથી ખૂબ જ ટૂંકા સમયમાં તેને જીવલેણ રોગોનો ચેપ લાગ્યો હતો, અને આ સંબંધમાં સંસ્થા પણ સમાન રીતે જવાબદાર હોવાનું જણાય છે. જ્યારે કે ઈ. એસ. આઈ. કોર્પોરેશને સંસ્થા દ્વારા આવા કાર્યને કારણે કામદારોને ઈ. એસ. આઈ. વીમા કવર પૂરું પાડ્યું છે, અને આ સંદર્ભમાં યોગદાનની વસૂલાત એવા સંજોગોમાં કરવામાં આવી છે કે આ અદાલતનો મત છે કે સંસ્થાના માલિક અને કોર્પોરેશન કામદારને થતા રોગો માટે કામદારને વળતર ચૂકવવા માટે સંયુક્ત રીતે જવાબદાર છે. અને તેથી અદાલત માને છે કે અરજદાર કામદાર સંયુક્ત રીતે વળતર અને ખર્ચ મેળવવા માટે હકદાર છે, અને આ રીતે ઉપરોક્ત મુદ્દાનો જવાબ તેની તરફેણમાં આપવામાં આવે છે અને હકારાત્મક સાબિત થાય છે.

વધુમાં, કોર્પોરેશન વતી એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે, અરજદાર કામદારને વિશેષ તબીબી બોર્ડમાં મોકલવામાં આવ્યો ન હતો, તેથી તે માંગવામાં આવેલા લાભો માટે હકદાર નથી. આ સંબંધમાં અરજદાર જોખમી પ્રવૃત્તિઓમાં રોકાયેલો હતો. ઈ. એસ. આઈ. કાયદો, ૧૯૪૮ વિરોધી નંબર ૩ સંસ્થાને લાગુ પડે છે. વિરોધી નંબર ૩ સંસ્થાનું કામ કરીને કામદારોને સિલિકોસિસ નામના વ્યવસાયિક રોગોનો ચેપ લાગ્યો

છે.વિરોધી કોર્પોરેશનના ડેપ્યુટી ડિરેક્ટરના દસ્તાવેજમાંથી આ સ્પષ્ટ રીતે સાબિત થાય છે.આ દસ્તાવેજ નિવેદનના સ્વરૂપમાં છે જેમાં કુલ ૭૩ કામદારોના નામ સામેલ છે, અને શીર્ષકને જોતાં તેમાં 'સિલિકોસિસ-ઓક્યુપેશનલ ડિસીઝથી પીડાતા વીમાધારક વ્યક્તિઓની સૂચિ' લખેલું છે, જે સૂચવે છે કે વિરોધી કોર્પોરેશન જાણે છે કે આ કામદારો સિલિકોસિસ નામના ઓક્યુપેશનલ ડિસીઝથી પીડાય છે.આ જ ચાટીમાં કામદારો આ રોગોને કારણે મૃત્યુ પામ્યા છે, તેમની મૃત્યુની તારીખ પણ બતાવવામાં આવી છે.અને આવા ૩૨ કામદારો છે.વિરોધી નિગમે આ હકીકત સ્વીકારી છે કે આ મૃત કામદારો વ્યવસાયિક રોગોને કારણે મૃત્યુ પામ્યા હતા, અન્ય કોઈ રીતે નહીં, અને તેથી તેમણે આ નિવેદનમાં આ મૃત્યુની તારીખો દર્શાવી છે.આ સ્થિતિ હોવા છતાં વિરોધી નિગમે ટેકનિકલ મુદ્દો ઉઠાવ્યો છે કે, 'વિશેષ તબીબી બોર્ડને સંદર્ભિત કરવું અનિવાર્ય છે' તેથી સિલિકોસિસથી પીડાતા આવા અન્ય કામદારોને વિશેષ તબીબી બોર્ડ સમક્ષ મોકલવા અનિવાર્ય છે અને કોર્પોરેશન માટે જરૂરી પગલાં લેવા જરૂરી છે, અને આ ઈ. એસ. આઈ. અધિનિયમનો પ્રામાણિક ઉદ્દેશ છે, અને તે યોગ્ય રીતે પ્રાપ્ત થવો જોઈએ, પરંતુ વિરોધી કોર્પોરેશન આમ કરવામાં નિષ્ફળ ગયું છે, કારણ કે જ્યારે અરજદારે ૧૨/૬/૨૦૦૭ ના રોજ વળતરનો દાવો કરતી અરજી કરી છે અને ઉપરોક્ત અરજી પર કોર્પોરેશને કોઈ કાર્યવાહી કરી નથી અને અરજદાર

તેમાં નિષ્ફળ ગયો છે. તેની માંગના સંદર્ભમાં અરજદારને વિશેષ તબીબી બોર્ડમાં મોકલવાની ફરજ છે.શું કોર્ટને એ ધ્યાનમાં લેવા માટે મજબૂર થવું જોઈએ કે ઉપરની સૂચિમાં જણાવ્યા મુજબ ૩૨ કામદારો વિશેષ તબીબી બોર્ડમાં મોકલ્યા વિના મૃત્યુ પામ્યા છે, તેવી જ રીતે કોર્પોરેશન આ કામદારનું મૃત્યુ થાય ત્યાં સુધી રાહ જોશે જેથી અરજદારને વળતર ચૂકવવાનો પ્રશ્ન રહે.

ઉપરાંત, એન. આઈ. ઓ. એચ. જેવી સંસ્થાએ પણ અરજદારને સિલિકોસિસનો ચેપ લાગ્યો હોવાની શંકા વ્યક્ત કરી છે, કોર્પોરેશન હેલોલ મેનેજરે પણ તેમના અહેવાલમાં સિલિકોસિસનો ઉલ્લેખ કર્યો છે, આમ, નિયમો ૭૪ મુજબ અરજદારને સિલિકોસિસ માટે મેડિકલ બોર્ડમાં મોકલવામાં આવતો નથી તેથી તે વળતર મેળવવા માટે હકદાર નથી, આવા જવાબને સ્વીકારી શકાતો નથી.અરજદારે ૧૨/૬/૨૦૦૭ ના રોજ વળતરનો દાવો કરતી અરજી કરી હતી, આમ વિરોધી કોર્પોરેશન માટે તેને વિશેષ તબીબી બોર્ડમાં મોકલવું જરૂરી હતું, અને આ બાબત વર્ષ ૨૦૦૮ની પણ છે, ત્યારે પણ વિરોધી કોર્પોરેશન આવી અરજી કરી શકતી હતી, પરંતુ વિરોધી કોર્પોરેશનને સ્પષ્ટ માન્યતા હતી કે અરજદારને સિલિકોસિસનો ચેપ લાગ્યો છે, તેથી તેને વિશેષ તબીબી બોર્ડમાં મોકલવામાં આવ્યો ન હતો અને આવી કોઈ જરૂરિયાત ઊભી થઈ ન

હતી.આ બાબતમાં વિરોધી નિગમે જે એકમાત્ર બચાવ કર્યો છે તે એ છે કે, સતત છ મહિના સુધી અરજદારે વિરોધી નંબર ૩ સંસ્થામાં કામ કર્યું ન હતું, તેથી તેને સિલિકોસિસ નામના રોગો ન હોત.અગાઉની ચર્ચાઓને ધ્યાનમાં રાખીને આવા બચાવને સ્વીકારી શકાતો નથી.ઉપરાંત, કોર્પોરેશન મેન્યુઅલમાં પાનું નંબર ૧૫૨ L ૪-૬૯ પર છૂટ આપવામાં આવી છે, આમ જો કે અરજદારને વ્યવસાયિક રોગ નામના સિલિકોસિસનો ચેપ લાગ્યો હતો, તો પણ વિરોધી કોર્પોરેશને ઇરાદાપૂર્વક વળતર ચૂકવવા માટે કોઈ મુશ્કેલી લીધી નથી, તેના પર વિશ્વાસ ન કરવાનું કોઈ કારણ નથી.આમ અરજદાર કામદારને નિયમો ૭૪ મુજબ વિરોધી કોર્પોરેશન દ્વારા ઇરાદાપૂર્વક વિશેષ તબીબી બોર્ડમાં મોકલવામાં આવ્યો ન હતો અને આમ ઉપરોક્ત નિયમોના આવરણ હેઠળ વિરોધી કોર્પોરેશન દ્વારા બચાવ સ્વીકારી શકાતો નથી.”

૨૧. ઇ. એસ. આઈ. કોર્ટના વિવાદિત ચુકાદાની ચર્ચામાંથી હું જે મેળવી શક્યો છું તે એ છે કે કામદારો સિલિકોસિસથી પીડાય છે તેવા અનિવાર્ય નિષ્કર્ષ પર પહોંચવા માટે કોર્પોરેશન દ્વારા ૪ રજૂ કરાયેલા રેકૉર્ડ પર પ્રચંડ, નક્કર અને સચોટ પુરાવા છે.એ નોંધવું ખૂબ જ દુર્ભાગ્યપૂર્ણ છે કે કુલ ૧૫ કામદારોને સિલિકોસિસનો ચેપ લાગ્યો હતો અને તેમાંથી છ લોકો આ ભયાનક રોગને કારણે મૃત્યુ પામ્યા હતા.નવ બચી ગયા અને ઇ. એસ. આઈ. અદાલત સમક્ષ

અરજીઓ પસંદ કરી.હું સમજી શકતો નથી કે રેકૉર્ડ પર સિલિકોસિસના નક્કર પુરાવા સાથે, શા માટે કોર્પોરેશને આ અપીલને પસંદ કરવાનું યોગ્ય માન્યું છે.કર્મચારી રાજ્ય વીમા અધિનિયમ, ૧૯૪૮ માં કર્મચારીઓને માંદગી, પ્રસૂતિ અને રોજગારની ઇજાના કિસ્સાઓમાં ચોક્કસ લાભો પૂરા પાડવા અને તેના સંબંધમાં કેટલીક અન્ય બાબતો માટે જોગવાઈ કરવા માટે કાયદો ઘડવામાં આવ્યો હતો.વ્યક્તિગત કામદારો દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીઓ સાથે કોર્પોરેશન જે રીતે વ્યવહાર કરે છે તેનાથી તે જ હેતુ નિરાશ થયો જેની સાથે કાયદો ઘડવામાં આવ્યો હતો.જે દિવસે અરજીઓ દાખલ કરવામાં આવી હતી તે દિવસે પણ કોર્પોરેશન દ્વારા જ જાળવવામાં આવેલા રેકૉર્ડમાં બહાર આવ્યું હતું કે તેઓ બધા સિલિકોસિસથી પીડાતા હતા.કોર્પોરેશન હજુ પણ તેમની તબીબી તપાસ માટે તેમને મેડિકલ બોર્ડમાં મોકલી શક્યું હોત, પરંતુ જાણીતા કારણોસર, કોઈ પણ કામદારને મેડિકલ બોર્ડમાં મોકલવામાં આવ્યો ન હતો.આ વાસ્તવિક સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, મારે શ્રી વાસવાડાની રજૂઆતો પર વિચાર કરવાની જરૂર છે કે મેડિકલ બોર્ડના કોઈ અહેવાલની ગેરહાજરીમાં, ઇ. એસ. આઈ. કોર્ટ યોગ્યતા પર અરજીઓ નક્કી કરવા માટે આગળ વધી શકી ન હોત.

૨૨. આ તબક્કે, હું અધિનિયમ, ૧૯૪૮ની કેટલીક જોગવાઈઓ પર ધ્યાન આપું છું.કાયદાની કલમ પર-એ, નીચે મુજબ વાંચે છે;

“[પરએ. વ્યવસાયિક રોગ.

(૧) જો ત્રીજી અનુસૂચિના ભાગ 'ક' માં નિર્દિષ્ટ કોઈ પણ રોજગારમાં કાર્યરત કોઈ કર્મચારીને તે રોજગાર માટે વિશિષ્ટ વ્યવસાયિક રોગ તરીકે તેમાં નિર્દિષ્ટ કોઈ રોગનો કરાર થાય અથવા જો તે અનુસૂચિના ભાગ 'બ' માં નિર્દિષ્ટ રોજગારમાં ઓછામાં ઓછા છ મહિનાના સતત સમયગાળા માટે કાર્યરત કોઈ કર્મચારીને તે રોજગાર માટે વિશિષ્ટ વ્યવસાયિક રોગ તરીકે તેમાં નિર્દિષ્ટ કોઈ રોગનો કરાર થાય અથવા જો તે અનુસૂચિના ભાગ 'ક' માં નિર્દિષ્ટ કોઈ રોજગારમાં કાર્યરત કોઈ કર્મચારીને કોર્પોરેશન આવી દરેક રોજગારના સંદર્ભમાં નિર્દિષ્ટ કરે તેવા સતત સમયગાળા માટે, તેમાં નિર્દિષ્ટ કોઈ રોગને તે રોજગાર માટે વિશિષ્ટ વ્યવસાયિક રોગ તરીકે કરાર કરે, તો રોગનો કરાર, જો તેનાથી વિપરીત હોય તો, સાબિત થાય છે, રોજગારમાંથી અને રોજગાર દરમિયાન થતી રોજગારની ઈજા માનવામાં આવે છે.

(૨) ((૧) કેન્દ્ર સરકાર અથવા રાજ્ય સરકાર, યથાસ્થિતિ, કામદાર વળતર અધિનિયમ, ૧૯૨૩ (૮/૧૯૨૩) ની અનુસૂચિ III માં નિર્દિષ્ટ નોકરીઓમાં રોજગારનું કોઈ પણ વર્ણન ઉમેરતી હોય, તો તે અધિનિયમની કલમ ૩ની પેટા-કલમ (૩) હેઠળ તેમાં નિહિત

સત્તાઓના આધારે, રોજગારનું ઉપરોક્ત વર્ણન અને તે પેટા-કલમ હેઠળ નિર્દિષ્ટ વ્યવસાયિક રોગો, જે રોજગારના તે વર્ણનથી વિશિષ્ટ છે, તે ત્રીજી અનુસૂચિનો ભાગ હોવાનું ગણાશે.

((૨) ખંડ (૧) ની જોગવાઈઓ પર પૂર્વગ્રહ વિના, કોર્પોરેશન, સત્તાવાર રાજપત્રમાં જાહેરનામું આપીને, આવું કરવાના તેના ઇરાદાની ઓછામાં ઓછી ત્રણ મહિનાની સૂચના આપ્યા પછી, તે જ જાહેરનામા દ્વારા, ત્રીજી અનુસૂચિમાં નિર્દિષ્ટ નોકરીઓમાં રોજગારનું કોઈપણ વર્ણન ઉમેરી શકે છે અને આ રીતે ઉમેરવામાં આવેલી નોકરીઓના કિસ્સામાં તે રોગોનો ઉલ્લેખ કરશે જે આ વિભાગના હેતુઓ માટે અનુક્રમે તે નોકરીઓ માટે વિશિષ્ટ વ્યવસાયિક રોગો માનવામાં આવશે અને ત્યારબાદ આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ લાગુ થશે, જાણે કે આવા રોગોને આ અધિનિયમ દ્વારા તે નોકરીઓ માટે વિશિષ્ટ વ્યવસાયિક રોગો જાહેર કરવામાં આવ્યા હોય.

(૩) પેટા-કલમ (૧) અને (૨) દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવેલ સિવાય, કોઈ પણ રોગના સંદર્ભમાં કર્મચારીને કોઈ લાભ ચૂકવવાપાત્ર રહેશે નહીં, સિવાય કે તે રોગ તેની નોકરીમાંથી અને તે દરમિયાન અકસ્માત દ્વારા થયેલી ચોક્કસ ઇજાને સીધી જવાબદાર હોય.

(૪) જે કિસ્સાઓમાં આ કલમ લાગુ પડે છે તેને કલમ ૫૧એની જોગવાઈઓ લાગુ પડશે નહીં.”

૨૩. અધિનિયમ, ૧૯૪૮ ની કલમ ૫૪-એ નીચે મુજબ વાંચે છે;

“[૫૪એ. તબીબી બોર્ડના સંદર્ભો અને તબીબી અપીલ ટ્રિબ્યુનલ્સ અને કર્મચારી વીમા અદાલતોમાં અપીલ.

(૧) કાયમી અપંગતા લાભ માટે કોઈ પણ વીમાકૃત વ્યક્તિનો કેસ નિગમ દ્વારા વિકલાંગતાના પ્રશ્નના નિર્ધારણ માટે તબીબી બોર્ડને મોકલવામાં આવશે અને જો તે અથવા તેના પછીના કોઈ સંદર્ભ પર, વીમાકૃત વ્યક્તિની કમાણી કરવાની ક્ષમતામાં થયેલી ખોટની હદનું કામચલાઉ મૂલ્યાંકન કરવામાં આવે, તો તે કામચલાઉ મૂલ્યાંકન દ્વારા ધ્યાનમાં લેવામાં આવેલા સમયગાળાના અંત પહેલા તબીબી બોર્ડને મોકલવામાં આવશે.

(૨) જો વીમાકૃત વ્યક્તિ અથવા કોર્પોરેશન મેડિકલ બોર્ડના નિર્ણયથી સંતુષ્ટ ન હોય, તો વીમાકૃત વ્યક્તિ અથવા કોર્પોરેશન નિયત રીતે અને નિર્ધારિત સમયની અંદર અપીલ કરી શકે છે –

((i) નિયત રીતે અને નિયત સમયની અંદર કર્મચારી વીમા અદાલતમાં અપીલ કરવાના વધુ અધિકાર સાથે નિયમોની જોગવાઈઓ અનુસાર રચાયેલ તબીબી અપીલ ટ્રિબ્યુનલ; અથવા

((૨) કર્મચારી વીમા અદાલત સીધી]:૨[પરંતુ જો આવી વ્યક્તિએ તબીબી બોર્ડના નિર્ણયના આધારે અપંગતા લાભના પરિવર્તન માટે અરજી કરી હોય અને આવા લાભનું પરિવર્તિત મૂલ્ય મેળવ્યું હોય તો વીમાકૃત વ્યક્તિ દ્વારા આ પેટા-કલમ હેઠળ કોઈ અપીલ કરવામાં આવશે નહીં. વધુમાં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે જો કોર્પોરેશને તબીબી બોર્ડના નિર્ણયના આધારે અપંગતા લાભનું પરિવર્તિત મૂલ્ય ચૂકવ્યું હોય તો આ પેટા-કલમ હેઠળ કોર્પોરેશન દ્વારા કોઈ અપીલ કરવામાં આવશે નહીં.”

૨૪. અધિનિયમ, ૧૯૪૮ ની કલમ ૭૫ (૨-એ) નીચે મુજબ વાંચે છે;

“૭૫[(૨અ) જો કર્મચારી વીમા અદાલત સમક્ષની કોઈપણ કાર્યવાહીમાં વિકલાંગતાનો પ્રશ્ન ઊભો થાય અને તેના પર તબીબી બોર્ડ અથવા તબીબી અપીલ ટ્રિબ્યુનલનો નિર્ણય લેવામાં ન આવ્યો હોય અને કર્મચારી વીમા અદાલત સમક્ષ દાવો અથવા પ્રશ્નના નિર્ધારણ માટે આવા પ્રશ્નનો નિર્ણય જરૂરી હોય, તો તે અદાલત કોર્પોરેશનને આ અધિનિયમ

દ્વારા પ્રશ્નનો નિર્ણય લેવાનો નિર્દેશ આપશે અને ત્યારબાદ તબીબી બોર્ડ અથવા તબીબી અપીલ ટ્રિબ્યુનલના નિર્ણય અનુસાર તેની સમક્ષ દાવો અથવા પ્રશ્નના નિર્ધારણ સાથે આગળ વધશે, સિવાય કે જ્યાં પેટા-કલમ (૨) હેઠળ કર્મચારી વીમા અદાલત સમક્ષ અપીલ દાખલ કરવામાં આવી હોય.) કલમ ૫૪A જે કિસ્સામાં કર્મચારી વીમા અદાલત પોતે તેની સમક્ષ ઉદ્ભવતા તમામ મુદ્દાઓ નક્કી કરી શકે છે.”

૨૫. કલમ ૭૫ (૨-એ) ની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને, મારો મત છે કે શ્રી વાસવાડાની દલીલને નકારી કાઢવી જોઈએ.અધિનિયમ, ૧૯૪૮ની કલમ ૭૫ (૨-એ) જણાવે છે કે અદાલત સમક્ષની કાર્યવાહી દરમિયાન જો વિકલાંગતાના સંદર્ભમાં પ્રશ્ન ઊભો થાય છે અને તેના પર મેડિકલ બોર્ડ અથવા મેડિકલ અપીલ ટ્રિબ્યુનલનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો નથી, અને અદાલત સમક્ષ દાવો અથવા પ્રશ્નના નિર્ધારણ માટે આવા પ્રશ્નનો નિર્ણય જરૂરી છે, તો આવી આકસ્મિક સ્થિતિમાં, કોર્ટે કોર્પોરેશનને પ્રશ્નનો નિર્ણય લેવા માટે નિર્દેશ આપવાની જરૂર છે અને તે પછી દાવાના નિર્ધારણ સાથે આગળ વધવાની જરૂર છે.હાથમાં રહેલા કેસમાં, ઇ. એસ. આઈ. અદાલત પાસે દાવાના નિર્ધારણ માટે તેની સમક્ષ તમામ જરૂરી સામગ્રી હતી.વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં મેડિકલ બોર્ડનો નિર્ણય જરૂરી નહોતો.રેકૉર્ડ પરના દસ્તાવેજ પુરાવા, અદાલત માટે એક અનિવાર્ય નિષ્કર્ષ પર પહોંચવા માટે પૂરતા હતા કે તે પહેલાં તમામ અરજદારો

સિલિકોસિસથી પીડાતા હતા.

૨૬. વધુમાં, કાયદાની કલમ ૭૫, જે કર્મચારી વીમા અદાલત દ્વારા નિર્ણય લેવાની બાબતોનું વર્ણન કરે છે, તે અન્ય બાબતોની સાથે જણાવે છે કે, જો કોઈ પણ વ્યક્તિના કોઈ પણ લાભના અધિકાર અંગે કોઈ પ્રશ્ન અથવા વિવાદ ઊભો થાય છે, અથવા કોઈ અન્ય બાબત કે જે અધિનિયમ હેઠળ કર્મચારી વીમા અદાલત દ્વારા નક્કી કરી શકાય છે, તો આવા પ્રશ્ન અથવા વિવાદનો નિર્ણય આવી અદાલત દ્વારા તેની પેટા-કલમ (૨એ) ને આધિન અધિનિયમ અનુસાર કરવામાં આવશે. પેટા-કલમ (૨એ) ખાસ કરીને મેડિકલ બોર્ડ અથવા મેડિકલ અપીલ ટ્રિબ્યુનલનો નિર્ણય મેળવવા વિશે જોગવાઈ કરે છે, જ્યારે તે કાયદાની કલમ ૫૪એ (૨) હેઠળ આવી અદાલત સમક્ષ અપીલના સંદર્ભમાં સિવાય વિકલાંગતાના પ્રશ્ન પર અગાઉ મેળવવામાં આવ્યો ન હતો, તે કિસ્સામાં કોર્ટ પોતે જ તેની સમક્ષ ઉદ્ભવતા તમામ મુદ્દાઓ નક્કી કરે છે. જ્યારે કલમ ૭૫ની પેટા-કલમ (૧) કર્મચારી વીમા અદાલતને મેડિકલ બોર્ડ અથવા મેડિકલ અપીલ ટ્રિબ્યુનલના નિર્ણયની શુદ્ધતા અથવા અન્યથા નિર્ણય લેવા માટે સર્વવ્યાપક અધિકારક્ષેત્ર આપે છે, ત્યારે તેની પેટા-કલમ (૨એ) ખાસ કરીને અને સ્પષ્ટ રીતે સ્પષ્ટ કરે છે કે મેડિકલ બોર્ડ અથવા મેડિકલ અપીલ ટ્રિબ્યુનલના નિર્ણય સામે કલમ ૫૪એ (૨) હેઠળ અપીલમાં, કર્મચારી વીમા અદાલતે પોતે જ તેની સમક્ષ ઉદ્ભવતા તમામ મુદ્દાઓ નક્કી કરવા જોઈએ.

૨૭. કાયદાની કલમ ૭૮ કર્મચારી વીમા અદાલતને પેટા-કલમ (૧) માં નિર્દિષ્ટ હેતુઓ માટે દીવાની અદાલત સાથે સરખાવે છે અને તેના આદેશને પેટા-કલમ (૪) હેઠળ દીવાની અદાલતના હુકમનામા તરીકે લાગુ કરવા યોગ્ય બનાવે છે અને તેની પ્રક્રિયા રાજ્ય સરકાર દ્વારા બનાવવામાં આવેલા નિયમો દ્વારા સૂચવવામાં આવે તેવી કરવાની જોગવાઈ કરે છે.તેથી, આ માટે રાજ્ય સરકાર દ્વારા સૂચવવામાં આવેલી અન્ય કોઈ પ્રક્રિયાની ગેરહાજરીમાં, કર્મચારી વીમા અદાલતની પ્રક્રિયા અને સત્તાઓને કદાચ કાયદાની કલમ ૫૪એ (૨) હેઠળ તેના અપીલ અધિકારક્ષેત્રના ઉપયોગના સંદર્ભમાં સહિત, સિવિલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૦૮ હેઠળ સિવિલ કોર્ટની પ્રક્રિયા અને સત્તાઓ જેવી જ ગણી શકાય. પરિણામે, કર્મચારી વીમા અદાલતે તબીબી અપીલ ટ્રિબ્યુનલના અહેવાલની શુદ્ધતા અથવા અન્યથા તપાસ કરવાની રીત વિશેની કોઈપણ જોગવાઈની હાજરી અથવા ગેરહાજરીનો પ્રશ્ન પણ અપ્રસ્તુત છે અને કર્મચારી વીમા અદાલત માટે માત્ર તબીબી બોર્ડ અથવા તબીબી અપીલ ટ્રિબ્યુનલના નિર્ણયની શુદ્ધતા અથવા અન્યથા નિર્ણય લેવો જ નહીં, પરંતુ રોજગાર દરમિયાન અને રોજગાર દરમિયાન થયેલી ઈજાને કારણે અપંગતા અનુભવવાના પરિણામે કર્મચારીને અધિનિયમ હેઠળ લાભ મેળવવાના હક વિશે પરિણામી તારણો પર આવવું પણ મુખ્યત્વે યોગ્ય છે.તેથી, નિઃશંકપણે, આ વતી તેને ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવેલા પુરાવા અને સામગ્રીના આધારે કમાણી કરવાની

ક્ષમતાના ગુકસાનની હદનું મૂલ્યાંકન કરવાનો અધિકારક્ષેત્ર તેની પાસે હતો.

૨૮. કર્મચારી રાજ્ય વીમા નિગમ, પશ્ચિમ બંગાળ વિરુદ્ધ ગણપતિ લોહાર, એ. ઓ. ડી. નંબર ૩૨૧/૧૯૭૦, ડિવિઝન બેન્ચના કેસમાં કલકત્તા હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ સમક્ષ લગભગ સમાન દલીલ ઉઠાવવામાં આવી હતી, જ્યારે આવી દલીલને નકારી કાઢી હતી, જે વર્તમાન કેસમાં શ્રી વાસવાડા દ્વારા પ્રચાર કરવામાં આવી હતી;

“તેથી નિષ્કર્ષ અનિવાર્ય છે કે પ્રતિવાદીના નિયોક્તાએ સ્વીકાર્યું હતું કે પ્રતિવાદીને તેની જમણી આંખમાં મોતિયાના આકારમાં તેની નોકરી દરમિયાન કાયમી અપંગતા થઈ હતી, જે ઓપરેશન દ્વારા દૂર કર્યા પછી પ્રતિવાદીની આંખની દષ્ટિ પુનઃસ્થાપિત થઈ ન હતી. પ્રતિવાદી નંબર ૧, ઇ. એસ. આઈ. કોર્પોરેશને તેની દલીલોમાં કાયદાની કલમ ૭૫ (૨એ) હેઠળ જરૂરી પ્રતિવાદીની અસમર્થતા અંગે પ્રશ્ન ઉઠાવ્યો ન હતો, જો કે આ કલમ ૧૯૬૬ના અધિનિયમ નંબર ૪૪માં સુધારો કરીને અધિનિયમમાં દાખલ કરવામાં આવી હતી. જો કર્મચારી રાજ્ય વીમા નિગમ ખરેખર એવી દલીલ કરવાનો ઇરાદો ધરાવતું હોય કે પ્રતિવાદીને આરોપ મુજબ કોઈ રોજગારની ઇજાને કારણે કોઈ અપંગતાનો સામનો કરવો પડ્યો ન હોય, તો તે કાયદાની કલમ ૫૪-એ અનુસાર આગળ વધવાનું અથવા ઉપરોક્ત

કલમ ૭૫ (૨એ) હેઠળ વિચાર્યા મુજબ કોર્ટ પાસેથી નિર્દેશ મેળવવાનું કોર્પોરેશનનું કામ હતું.કોર્પોરેશને તેની પાસેથી જે અપેક્ષા રાખવામાં આવી હતી તે કર્યું નથી.હવે શ્રી મુખર્જી દલીલ કરે છે કે અદાલતે પોતે જ આ વતી યોગ્ય નિર્દેશ આપવો જોઈતો હતો અને ઇ. એસ. આઈ. અદાલતની બાદબાકીને આ અદાલત તેની અપીલની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને સુધારી શકે છે.આ દલીલ આપણને પ્રભાવિત કરતી નથી.આપણે જે ઈજા જોઈ છે તે માર્ચ ૧૯૬૮માં થઈ હતી, હવે આપણે જાન્યુઆરી ૧૯૮૪માં છીએ.ઈજાની તારીખથી ઘણો લાંબો સમય વીતી ગયો છે.અમને ૬૨ છે કે તબીબી બોર્ડ દ્વારા ડિસેબિલિટી અંગેના પ્રશ્નના નિર્ધારણને નિર્દેશિત કરીને આ દૂરની તારીખે કોઈ ઉપયોગી હેતુ પૂરો કરવામાં આવશે નહીં.આ સંબંધમાં અમે કર્મચારી રાજ્ય વીમા (સામાન્ય નિયમન), ૧૯૫૦ના નિયમન નંબર ૭૨નો સંદર્ભ લઈ શકીએ છીએ, જે મોટે ભાગે જણાવે છે કે તબીબી બોર્ડનો સંદર્ભ વિકલાંગતાની તારીખથી ૧૨ મહિનાની અંદર કરવાનો છે.અમારો કહેવાનો અર્થ એ છે કે જો તબીબી બોર્ડનો સંદર્ભ વ્યાજબી રીતે ટૂંકા સમયની અંદર કરવામાં આવ્યો હોત તો તબીબી બોર્ડ માટે અસરગ્રસ્ત અંગની તપાસથી વિકલાંગતાના પ્રશ્ન પર ચોક્કસ અભિપ્રાય આપવો શક્ય બન્યું હોત; પરંતુ જો તબીબી બોર્ડનો સંદર્ભ સમયસર ન કરવામાં આવે તો ડીજનરેટિવ પરિસ્થિતિઓ ઊભી થઈ શકે છે અને તબીબી બોર્ડ ચોક્કસ અભિપ્રાય આપવામાં વિકલાંગ થઈ શકે

છે.વર્તમાન કિસ્સામાં મેડિકલ બોર્ડને સંદર્ભ આપવા માટેનો નિર્દેશ ખૂબ વિલંબિત હશે અને તેનો કોઈ હેતુ પૂરો થશે નહીં.તેથી અમે તારણ કાઢીએ છીએ કે રેકૉર્ડ પરની સામગ્રી અને દલીલોની સ્થિતિમાં અને કર્મચારી રાજ્ય વીમા નિગમના આચરણને ધ્યાનમાં રાખીને નીચેની અદાલત એ નિષ્કર્ષ પર ન્યાયી હતી કે પ્રતિવાદીને કાયમી અપંગતા હતી; તેની નોકરી દરમિયાન તેને જમણી આંખના દડામાં ઈજા થઈ હતી, જેના કારણે મોતિયો થયો હતો, જે ઓપરેશન દ્વારા દૂર કરવા છતાં તેની દ્રષ્ટિ પુનઃસ્થાપિત કરી શક્યો ન હતો.

[૬] શ્રી મુખર્જી દ્વારા વિનંતી કરાયેલા બીજા મુદ્દા અંગે આપણે કદાચ અસંમત ન હોઈએ કે પી. ડબલ્યુ. ર પ્રતિવાદીની તપાસ કરતી વખતે જમણી આંખની કાયમી ક્ષમતાઓ અને સ્નાયુબદ્ધ એડીમા, ડાબી આંખના મોતિયાના પ્રારંભિક સંકેતની તપાસ કરે છે.તેમણે અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે તેમના મતે જમણી આંખની સ્થિતિ ઈજાને કારણે હતી.તેમણે વધુમાં અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે જમણી આંખની દ્રષ્ટિ પુનઃપ્રાપ્ત થવાની કોઈ શક્યતા નથી અને જમણી આંખની ઈજાથી ડાબી આંખની દ્રષ્ટિને અસર થઈ છે.આ દ્વિતીય અનુસૂચિની આઈટમ નંબર ૩૨ ને આકર્ષતી આંખની કીકીની ગૂંચવણ અથવા વિકૃતિ વિના એક આંખની દ્રષ્ટિ ગુમાવવાનો કેસ નથી.તેથી દ્વિતીય અનુસૂચિની આઈટમ નંબર ૩૨

હેઠળ નિર્ધારિત કમાણી ક્ષમતામાં ૩૦ ટકાની ખોટ લાગુ કરવામાં આવી છે તે દલીલ સ્વીકારી શકાતી નથી.

[૭] પરિણામે આપણે તારણ કાઢીએ છીએ કે અપીલમાં કોઈ યોગ્યતા નથી અને તે નિષ્ફળ થવી જોઈએ.તદનુસાર અપીલ હરીફાઈ પર રદ કરવામાં આવે છે.અમે ખર્ચ માટે કોઈ ઓર્ડર આપતા નથી.”

૨૯. હું પ્રેમ કુમારી વિરુદ્ધ કર્મચારી રાજ્ય વીમા નિગમના કેસમાં દિલ્હી હાઈકોર્ટના એક નિર્ણયનો પણ ઉલ્લેખ કરી શકું છું, જેનો અહેવાલ (૨૦૦૫) આઈએલએલજે ૭૭૭ ડેલમાં આપવામાં આવ્યો હતો. સંબંધિત અવલોકનો નીચે મુજબ છે;

“૨. અપીલકર્તાના વકીલ દ્વારા દલીલ કરવામાં આવે છે કે આ એક એવો કેસ છે જ્યાં અકસ્માત ૧૫/૭/૧૯૮૮ ના રોજ થયો હતો અને કામદારને ઈજા થઈ હતી જેને ESI હોસ્પિટલ દ્વારા ૭૫ ટકા કાયમી હોવાનું પ્રમાણિત કરવામાં આવ્યું હતું.તેને કામદારના નિયંત્રણની બહારની ઔપચારિકતાઓ પર ભાર મૂકવાને બદલે પુરસ્કારની ગણતરીના આધાર તરીકે લેવું જોઈએ.

૩. પ્રતિવાદીના વકીલ રજૂ કરે છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચવામાં સંપૂર્ણપણે યોગ્ય છે કે મેડિકલ બોર્ડ દ્વારા પ્રમાણપત્રની ગેરહાજરીમાં કોઈ એવોર્ડ આપી શકાતો નથી.

૪. પક્ષકારોના વકીલને સાંભળ્યા અને રેકૉર્ડ પરની સામગ્રી તેમજ પડકાર હેઠળનો ચુકાદો પણ જોયો છે. મને એવું લાગે છે કે વિદ્વાન ન્યાયાધીશે કર્મચારી રાજ્ય વીમા અધિનિયમ, ૧૯૪૮ની કલમ ૫૪એની જોગવાઈની અવગણના કરી છે, જે બોર્ડ દ્વારા ઘાયલોની તપાસ કરાવવાની કોર્પોરેશનની ફરજ બનાવે છે. જો નિગમે ઇજાગ્રસ્તોની તબીબી બોર્ડ દ્વારા તપાસ કરાવવાના તેના અધિકારનો ઉપયોગ કર્યો ન હોય, તો કામદારને નુકસાન પહોંચાડવાનું કોઈ કારણ નથી.

૫. વર્તમાન કિસ્સામાં, ઇ. એસ. આઈ. હોસ્પિટલ દ્વારા જ ઇજાઓને ૭૫ ટકા કાયમી ઇજા હોવાનું પ્રમાણિત કરવામાં આવ્યું હોવાથી, મને વળતરના આધાર તરીકે ન લેવાનું કોઈ કારણ દેખાતું નથી. આ કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, હોસ્પિટલ દ્વારા પ્રમાણિત ઇજાએ કામદારને ચૂકવવાના વળતરની ગણતરીનો આધાર બનાવવો જોઈએ. પરિણામે, હું માનું છું કે કામદારને થયેલી ઇજા ૭૫ ટકા અને કાયમી છે. આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, હું પડકાર હેઠળનો આદેશ રદ કરું છું અને ઉપરના મારા

તારણોના આધારે વળતરની ફરીથી ગણતરી કરવા માટે ટ્રાયલ કોર્ટને નિર્દેશ આપું છું.એફ. એ. ઓ. ૧૭૦/૨૦૦૩ ને આ હદ સુધી મંજૂરી છે.CMs ૩૭૮,૪૨૫/૨૦૦૩ નો પણ ૨૭મી ઓક્ટોબર, ૨૦૦૪ના રોજ ESIC કોર્ટ સમક્ષ હાજર થવા માટે પક્ષકારોએ નિકાલ કર્યો છે.”

૩૦. તેથી, તે સ્પષ્ટ છે કે કાયદાની કલમ ૮૨ ના દાયરામાં અપીલ લાવવા માટે આ અપીલમાં કાયદાનો ન તો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન છે અને ન તો તથ્યનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન છે. કલમ ૮૨ પેટા-કલમ (૨) ઉચ્ચ અદાલતમાં અપીલ માટે અવકાશ ત્યારે જ પ્રદાન કરે છે જ્યારે તેમાં કાયદાનો નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સામેલ હોય અને તેથી, આમાંના કોઈપણ કેસમાં અપીલ થતી નથી.અન્યથા પણ વિવાદિત ચુકાદાઓ એવા નથી કે જે ઉચ્ચ અદાલતને દખલ કરવાની સત્તા આપે.ચૌબે જગદીશ પ્રસાદ વિરુદ્ધ ગંગા પ્રસાદ ચતુર્વેદી-એ. આઈ. આર. ૧૯૫૯ એસ. સી. ૪૯૨ માં જણાવ્યા મુજબ, સિવિલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૧૧૫ હેઠળ ઉદ્ભવતા કેસમાં, જો કોઈ ગૌણ અદાલતને તેણે આપેલો આદેશ આપવાનો અધિકારક્ષેત્ર હોય અને તેણે કાયદાની કોઈ જોગવાઈનો ભંગ કર્યો ન હોય અથવા પ્રક્રિયામાં કોઈ ભૂલ કરી ન હોય જે ભૌતિક હોય અને અંતિમ નિર્ણયને અસર કરી હોય, તો ઉચ્ચ અદાલતને દખલ કરવાની કોઈ સત્તા નથી.આ સિદ્ધાંત વર્તમાન અપીલની હકીકતોને સંપૂર્ણપણે લાગુ પડે છે અને તેથી અપીલ નિષ્ફળ થવી જોઈએ.

૩૧. હું આ બાબત છોડું તે પહેલાં, એમ્પ્લોઈઝ સ્ટેટ ઇન્શ્યોરન્સ કોર્પોરેશન વિરુદ્ધ અમીર હસન, એ. આઈ. આર. ૧૯૮૧ એસ. સી. ૧૭૪૧-એલ. એન. આઈ. ડી. ૧૯૮૦ એસ. સી. ૫૦૦ અને વધુ ખાસ કરીને તેના પેરા ૩ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિરીક્ષણોનો સંદર્ભ લેવો યોગ્ય રહેશે, જે નીચે મુજબ રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા;

“કોર્પોરેશને આનાથી વધુ શું ન્યાય માંગ્યો? પોતાના અહંકારને સંતોષવા સિવાય તેણે હાઈકોર્ટના નિર્ણય સામે વિશેષ રજા માંગતી હાલની અરજી દ્વારા આ બાબતને આ અદાલતમાં પહોંચાડી હતી.

કલકત્તા હાઈકોર્ટ દ્વારા લેવામાં આવેલા ડ્રજિકોર્ટ અને અલ્ટ્રાબાટ હાઈકોર્ટ દ્વારા લેવામાં આવેલા ડ્રજિકોર્ટમાં કેટલાક વિરોધાભાસો છે એવી વિનંતી કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો. અપીલ હેઠળના ચુકાદામાં કલકત્તાના ચુકાદાને ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યો છે જે કામદાર માટે પ્રતિકૂળ છે. આવા નાના સંઘર્ષો કોર્પોરેશનને આ અદાલતમાં જવા માટે ફળદાયી આધાર પૂરો પાડવાની જરૂર નથી. એક કામદારને દબાણ કરવાના નિર્ણયોમાં કેટલાક સંઘર્ષના નામે આ ખૂબ જ કાયદાકીય અભિગમની પ્રશંસા કરી શકાતી નથી, જેનું કમનસીબી એ હતું કે તે અધિનિયમ દ્વારા સંચાલિત હતો અને અધિનિયમની લાભદાયી જોગવાઈઓના લાભાર્થીને

આ અદાલતમાં ખેંચીને તેના પોતાના ભંડોળ સાથે નજીવા વળતર માટે લડવા માટે એક શક્તિશાળી કોર્પોરેશન સામે લડવામાં આવ્યું હતું, જે ખૂબ જ કામદાર પાસેથી મેળવેલા ભંડોળ સાથે તેના દાવાને નિષ્ફળ બનાવવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યું હતું.સ્પષ્ટ વિરોધાભાસ એ છે કે કામદારને તેના વેતનમાંથી કપાતનો સામનો કરવો પડે છે જેથી કોર્પોરેશન તેના પોતાના પૈસાથી તેની સામે લડી શકે.આના કારણે ઔદ્યોગિક કામદારોમાં કોર્પોરેશન સામે અસંતોષ વધ્યો છે.કોર્ટ દ્વારા કામદારને તેના નજીવા લાભને બચાવવા માટે કોર્પોરેશનના પગલે ચાલવા માટે મજબૂર કર્યા પછી કોર્ટમાં અપીલ કરીને તેને ગુણાકાર કરીને તેના દુઃખને દૂર કરવા માટે સ્થાપિત કોર્પોરેશનમાં કામદારને કેવો વિશ્વાસ હશે?અંધારણમાં નિર્ધારિત લક્ષ્યાંકોને હાંસલ કરવા માટે સ્થાપિત જાહેર નિગમોની આ કાનૂની માનસિકતાને રોકવાનો સમય આવી ગયો છે.આ અભિગમ જે હેતુ માટે કોર્પોરેશનની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી તેના માટે વિનાશક છે.તો પછી કામદાર વળતર અધિનિયમ હેઠળ વળતર માટે જવાબદાર ખાનગી નોકરીદાતા અને ખૂબ જરૂરી તબીબી રાહત પ્રદાન કરવા માટે ખાનગી નોકરીદાતાને બદલવા માટે રચાયેલ જાહેર ક્ષેત્રના નિગમ વચ્ચે શું તફાવત છે?હકીકતમાં આવા અભિગમને નામંજૂર કરવાની જરૂર છે અને તેથી જ બોલવાનો ક્રમ છે."

૩૨. એ. આઈ. આર. ૨૦૦૦ એસ. સી. ૨૩૮માં નોંધાયેલા ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયા વિરુદ્ધ એમ્પ્લોઈઝ સ્ટેટ ઇન્સ્યોરન્સ કોર્પોરેશનના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટે કરેલા નિરીક્ષણોનો ઉલ્લેખ કરવો પણ યોગ્ય રહેશે, જેમાં એ. આઈ. આર. ૧૯૬૪ એસ. સી. ૧૨૭૨માં નોંધાયેલા બર્કિંગહામ એન્ડ કર્નેટિક કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ વેંકટેયાના કેસમાં અગાઉના ચુકાદામાંથી ટાંકવામાં આવ્યું છે:—

"તે સામાજિક કાયદાનો એક ભાગ છે જેનો હેતુ કામદારોને ચોક્કસ લાભો આપવાનો છે જેમને તે લાગુ પડે છે, અને તેથી, સંબંધિત જોગવાઈઓને તકનીકી અથવા સંકુચિત અર્થમાં સમજવાનો પ્રયાસ કરવો અયોગ્ય રહેશે. આ સ્થિતિને વિવાદિત ન કરી શકાય. પરંતુ શ્રી ડોલિયા દ્વારા આ વિભાગનો ઉદારતાથી અર્થઘટન થવો જોઈએ તેવી અરજી સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે, અમે એ હકીકતને અવગણી શકતા નથી કે ઉદાર રચના આખરે વિભાગમાં ઉપયોગમાં લેવાતા શબ્દોમાંથી જ થવી જોઈએ. જો કલમમાં વપરાયેલા શબ્દો બે બાંધકામો માટે સક્ષમ હોય, જેમાંથી એક અધિનિયમના ઉદ્દેશ્યની સિદ્ધિમાં મદદ કરવા માટે સ્પષ્ટ રીતે દર્શાવવામાં આવ્યું હોય, તો અદાલતો તે બાંધકામને બીજા કરતાં પસંદ કરવામાં ન્યાયી ગણાશે જે અધિનિયમના ઉદ્દેશ્યને આગળ ધપાવી શકશે નહીં.

તે ફરીથી નીચે ટાંકવામાં આવ્યું છે:—

“આ મુદ્દા પર ચર્ચા સાથે વિદાય લેતા પહેલા, એ મુખ્ય હકીકતને ધ્યાનમાં રાખવી જરૂરી છે કે આ કાયદો એક ફાયદાકારક કાયદો છે જેનો હેતુ કર્મચારીઓને માંદગી, પ્રસૂતિ, રોજગારની ઈજા અને તેના સંબંધમાં કેટલીક અન્ય બાબતો માટે લાભ પ્રદાન કરવાનો છે.તે સામાજિક કલ્યાણની ખાતરી કરવા અને તેમના રોજગાર દરમિયાન વિવિધ શારીરિક બીમારીઓથી પીડાતા કર્મચારીઓને સલામત વીમા કવર પ્રદાન કરવાના દષ્ટિકોણથી ઘડવામાં આવ્યું છે.આવા લાભદાયી કાયદાને તેના સાચા પરિપ્રેક્ષ્યમાં સમજવો પડશે જેથી તેના અમલમાં રહેલા કાયદાકીય હેતુને ફળ મળે.”

૩૩. પ્રાદેશિક પ્રોવિડન્ટ ફંડ કમિશનર વિરુદ્ધ હુગલી મિલ્સ કંપની લિમિટેડ અને અન્યોના એ. આઈ. આર. ૨૦૧૨ એસ. સી. ડબલ્યુ. ૮૦૨માં નોંધાયેલા અહેવાલમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે પ્રોવિડન્ટ ફંડ અધિનિયમનો ઉલ્લેખ કરીને નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:—

“નિર્દેશક સિદ્ધાંતો હેઠળ રાજ્યની જવાબદારી કામની ન્યાયી અને માનવીય પરિસ્થિતિઓ સુરક્ષિત કરવાની છે જેમાં જીવન નિર્વાહ વેતન

અને જીવનનું યોગ્ય ધોરણ સામેલ છે.આ કાયદો દેખીતી રીતે તે લક્ષ્યોને પ્રોત્સાહન આપવા માંગે છે.તેથી, ઉપરોક્ત કાયદાનું અર્થઘટન માત્ર ઉદાર હોવું જોઈએ નહીં પરંતુ તેને નિર્દેશક સિદ્ધાંતોના મૂલ્યો દ્વારા જાણ કરવી જોઈએ.તેથી, કાયદાના સામાજિક પરિપ્રેક્ષ્યની જાગૃતિએ કાયદાકીય ઉપકરણની અર્થઘટન પ્રક્રિયાને માર્ગદર્શન આપવું આવશ્યક છે.”

૩૪. આવા કિસ્સાઓમાં ઉદ્ધંધન વિશેના અર્થઘટનને લગતા તે સારી રીતે સ્વીકૃત સિદ્ધાંતો છે.(૧૯૪૯) ૨ ઓલ ઇ. આર. ૧૫૫ (સી. એ.) માં નોંધાયેલા સીફોર્ડ કોર્ટ એસ્ટેટ્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ એશરમાં, લોર્ડ કેનિંગે કાયદામાં વપરાતા શબ્દના અર્થઘટન માટે હેતુપૂર્ણ અભિગમની સલાહ આપી હતી અને અવલોકન કર્યું હતું:—

“ન્યાયાધીશે પોતાને પ્રશ્ન પૂછવો જોઈએ કે જો કાયદાના નિર્માતાઓએ પોતે જ તેની આ રચનામાં આ ગરબડનો સામનો કર્યો હોત, તો તેઓએ તેને કેવી રીતે સીધો કર્યો હોત?પછી તેમણે તે જ કરવું જોઈએ જે તેમણે કર્યું હોત.ન્યાયાધીશે જે સામગ્રીમાંથી કાયદો વણાયેલો છે તેમાં ફેરફાર કરવો જોઈએ નહીં, પરંતુ તે કેઝને દૂર કરી શકે છે અને કરવો જોઈએ.”

૩૫. પરિણામે, આ પ્રથમ અપીલ નિષ્ફળ જાય છે અને આથી તેને નકારી કાઢવામાં આવે છે.

૩૬. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, તમામ જોડાયેલી પ્રથમ અપીલ પણ નિષ્ફળ થવી જોઈએ અને આથી તેને રદ કરવામાં આવે છે.

(જે. બી. પારડીવાલા, જે.)

વિષય :

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.